

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izda se vsak dan svoje izdane št. 10 vinarjev.

Inserti veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naložbe, reklamacije, inserti itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pisma naročila brez istodobne vpolnitve naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 24—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka

Upravnistvo: Knaflcova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 33

Mir ljudem na zemlji.

Kakor odmevi stare pravljice, ki nam jo je pravila naša babica v otroških letih, se nam dozdevajo spomini, ki se nam nehoti vzbujajo v božičnem času. Spomini starih pravljic so oni glasovi, ki odmevajo iz mirnih človeških bivaljš. »Mir ljudem na zemlji...« se glasi vse naokoli. Mehko čustvo, ki se podeduje od srca do srca, se polasča te dni vsakega — želja po miru se razgrinja po zemlji. Toda realno življenje ne pozna tega miru, narava ga ne pozna, temveč edinole trd, neizprosni boj, boj za življenje.

In vendar je ona želja po miru opravičena. »Mir ljudem na zemlji...« je ona velika naloga, na katere izpolnitev čakajo milijoni in milijoni. Današnje socialno življenje se giblje v znamenju gospodarskega in kulturnega napredka. In ravno ta razvoj bi zahteval miru, miru med narodi, miru med državami. Toda če se ozremo po svoji domovini, vidimo, da ravno pri nas razsaja najhujši narodnostni boj. V nemškem narodu živi ona podedovana domišljija, da je le on polklican in sposoben voditi naš državni stroj. Toda tudi avstrijski vodilni krogi so popolnoma inficirani od te domišljije. In vsled tega vladajo pri nas v Avstriji popolnoma nenaravne razmere, razmere, ki nikakor ne odgovarjajo najprimitivnejšim zahtevam državljanskega prava. En narod se protežira na račun vseh drugih narodov. In popolnoma naravno je, da se zatirani narodi branijo ter zahtevajo svojih pravic pravtako, kakor zahteva državna uprava od njih, da izpolnjujejo državljanske dolžnosti. In ta narodnostni boj absorbira dandanes naše najboljše moči, pa tudi velik del narodnega premoženja. Dočim druge, narodno konsolidirane države uporabljajo svojo energijo v gospodarskem in kulturnem delu, pri nas v Avstriji posamezni narodi svojo energijo uničujejo v narodnostnem boju. In posledice teh narodnostnih bojev vidimo vsepovsod. Naša država ni nič drugega, nego zveza številnih narodov. In če se med temi narodi nudi samo enemu narodu vsa sredstva, ki se dandanes potrebujejo v svetovnem tekmovanju na gospodarskem in kulturnem tekmovanju, tedaj je popolnoma naravna posledica, da

vsled tega nenaravnega postopanja trpi celokupna država.

In nikjer ni bolj umestna in opravičljiva ona želja, ki dehti iz besed: »Mir ljudem na zemlji.« V vseh treznih, od strasti in šovinizma nazaspeljanih ljudih se pojavlja želja po miru. Le mir med posameznimi narodi more izboljšati in povzdigniti naše, precej desolatno gospodarsko stanje. Ravno proti koncu letošnjega leta je začela tam od severa, kjer se je razvil narodnostni boj do najhujše skrajnosti, pihljati nekaka spravna sapica. Začeli so se glasiti resni oznanjevalci, ki so oznanjevali: »Mir ljudem na zemlji...« Toda ta želja se ni do danes izpolnila. V našem avstrijskem političnem življenju imamo namreč živeli, ki živijo edino od narodnostnega boja. To je klerikalizem. Kakor hitro bi zavladal v naši monarhiji narodnostni mir, bi začela biti zadnja ura klerikalizmu. Energijska posameznih narodov bi se več ne absorbirala v narodnostnem boju, temveč bi se osredotočila v delovanju na gospodarskem in kulturnem polju. Gospodarstvo in pa kultura se pa samo takrat ugodno razvijata, če časi primerno napredujejo. Napredek in klerikalizem sta pa dva popolnoma nasprotna pojma, ki sploh ne moreta drug poleg drugega obstajati.

»Mir ljudem na zemlji...« bodo te dni oznanjevali tisoči in tisoči. Toda ta glas ne bo našel odmeva v njihovih središčih. Mišljenje teh tisočev, ki reprezentirajo klerikalno misel, je osredotočeno v edini želji po brezmejnem gospodstvu.

Dokler se torej ne posreči doseči narodnostnega miru, toliko časa moramo večji del svojih sil angažirati v boju zoper onega činitelja, ki ovira ta mir in ki živi edino od narodnostnega boja. Če se torej bojujemo zoper klerikalizem, pripravljamo s tem temelj za oni zaželeni narodnostni mir, ki more edino omogočiti normalni gospodarski in kulturni razvoj avstrijskih narodov, torej tudi našega slovenskega naroda.

In če v teh dneh odmevajo v naših središčih glasovi onih zvženih besed: »Mir ljudem na zemlji«, tedaj je to želja, katera se bo uresničila šele po trdem, neizprosnem boju. Dokler ne bo klerikalna ideja popolnoma zatrita in uničena, toliko časa ni upanja, da pride med avstrijskimi narodi do miru, ki bo oplodil vse naše de-

lovanje na gospodarskem in kulturnem polju. Sele potem se bo začelo ono veselo tekmovanje posameznih narodov. Vsak narod bo posvetil vse svoje moči v to, da doseže kolikor mogoče visoko kulturno stopinjo, da se kolikor mogoče gospodarsko okrepi. Naša država bo potem v resnici kot zveza enakovrednih narodov nastopala v svetovnem tekmovanju.

Nedvomno je, da bo ta mirni prevrat v naši monarhiji vplival tudi mogočno na svetovno razpoloženje.

»Mir ljudem na zemlji...« se že leta in leta razlega po vseh kulturnih državah. Imamo sicer mir, toda ta mir odjemlje svetovnemu narodnemu gospodarstvu vsako leto milijarde in milijarde, ki se investirajo v morilnem orožju ter odjemljejo kulturnim in socialnim napravam. In smelo smemo trditi, da bi s tem, če bi zavladal mir ljudem na zemlji, bila odstranjena vsa tista zla, vsled katerih trpi človeška družba. Vsaka država je dolžna, skrbeti za to, da more vsak njen državljani človeku spodobno živeti, da ima vsak njen državljani vsa tista sredstva na razpolago, ki jih potrebuje za svoj duševni in telesni razvoj. Ker pa vsaka država dandanes uporabi večji del svojih razpoložljivih sredstev za ohranitev oboroženega miru, tedaj ji je nemogoče izpolnjevati svojo najvišjo dolžnost, dajati svojim državljanom primerne duševne in telesne brane.

Napredni Slovenci izvršujemo torej eno najvišjih nalog človeštva: s svojim bojem zoper klerikalizem pripravljamo tla za narodnostni mir, ki edini more povzročiti normalni razvoj človeške družbe sploh.

Ni še prišlo do tega normalnega razvoja in najbrže še ne bo tako kmalu. Naš narod pa ne sme brezdelno čakati, da se sedanje narodnostne razmere izpremenijo in da se potem začne naš narod tako razvijati, kakor to zahteva časi napredek, temveč mora z vsemi silami na to delati, da se vzdrži kolikor mogoče v ravnotežju z drugimi narodi, da zbira in pripravlja ono energijo, ki mu bo omogočila uspešno tekmovanje na svetovnem gospodarskem in kulturnem tekmovanju.

In narodno-napredna stranka je vedno delovala za kulturni in gospodarski napredek slovenskega naroda, kajti kultura in gospodarstvo sta ona

dva temelja, brez katerih je vsak napredek naroda nemogoč.

Dolžnost vsakega narodnomislečega Slovenca je, da sodeluje pri tem boju, ki ga vodi na Slovenskem narodno-napredna stranka, ker se gre v tem boju za temelje našega narodnega napredka. Uspeh bo pa imela narodna in napredna misel le tedaj, če bo prodrla v najširše sloje slovenskega naroda. To se more pa zgoditi le na ta način, da se zanaša narodna in napredna misel med ljudstvo in se mu razlaga. Veliko pomaga pri tem beseda — mnogo več pa pomaga pisana beseda, kjer ta je naenkrat dostopna tisočim tisočim.

Iz tega popolnoma naravno sledi, da mora vsak narodno in napredno misleč Slovenec z vsemi svojimi silami podpirati činitelje, ki razširjajo narodno in napredno misel v pisani besedi, in to so naši napredni listi: »Slovenski Narod«, »Slovenski Dom« in »Ljubljanski Zvon«. Čim bolj bodo ti naši napredni listi razširjeni, s tem večjo sijo bo prodirala narodna in napredna misel v slovenskem narodu.

In če se vam napredni in narodni Slovenci, v teh dneh poraja ona želja, ki odmeva iz besed: »Mir ljudem na zemlji«, spomnite se svoje najsvetejših nalog in podprite one činitelje, ki razširjajo napredno in narodno misel, podprite prej omenjene liste, ker s tem pomagajte graditi temelj, na katerem se poraja mir ljudem na zemlji...

V kritičnih dneh.

Parlament je na božičnih počitnicah. Prihodnji teden bo kratko zasedanje delegacij, koj na to se začne češko-nemška pravna pogajanja, vmes pa se vrše za kulisami političnega gledališča priprave za rešitev ministrske krize in sestavo novega ministrstva.

Se nihče ne ve, kako bodo padle kocke in kateri vplivi in oziri bodo zadobili odločilni pomen. Bienenrth vlada s starim ministrstvom provizorično naprej. Cesar še ni nikomur naročil, naj sestavi novo ministrstvo. Sicer se različni, Bienenrthu blizu stoječi listi, zelo trudijo predstavljati stvar tako,

kakor da sploh ne prihaja nihče drugi v poštev, kakor baron Bienenrth, ali vse to so le poskusi preparirati javno mnenje in podpreti vplive, ki bi radi videli na krmilu ministrstvo Bienenrth III. Nihče nima še naročila, sestaviti novo ministrstvo, kar pa kaže, da krona še ni končno tako popolnoma orientirana, da bi se mogla že sedaj odločiti.

Posamezne parlamentarne stranke se kajpada na vso moč trudijo, astvariti tako konstelacijo, ki odgovarja njihovim interesom. Ako kritično premostrimo to gibanje in prizadevanje parlamentarnih strank, vidimo, da v parlamentu — razen načelne opozicije — ni ene stranke, ki bi ne bila pripravljena prestopiti v vladni tabor, če se ji to le količkaj na ta ali oni način omogoči. Vsaka teh strank dela seveda na to, da bi bila bodoča vlada sestavljena po njenih željah in da bi bila vladna večina v parlamentu taka, da bi imela večina stranke nanjo čim največ vpliva.

Vendar pa je navzlic temu eno jasno razvidno iz vsega tega prerivanja: vse važnejše stranke uvidevajo, da skoro ni mogoča druga vlada, kakor koalicijsko ministrstvo, združenje Čehov, Poljakov in Nemcev. Nemcem to pač še najmanj ugaja, kajti njim bi bila najljubša taka vlada, kakršna je imela pod firmo »Bienenrth II.« državne vajeti v rokah. Zato predstavljajo tudi češko-nemško spravo kot predpogoj vsaki koaliciji v parlamentu.

Za odločilne kroge prihaja to prerivanje strank šele v drugi vrsti v poštev. Merodajni so zanje vsi drugi nagibi in vsi drugi oziri. Naročilo za sestavo novega ministrstva bo dobili tisti, kdor bo mogel kroni obljubiti, da že vendar reši vprašanje o uredbi državnih financ, da dobi nove davke, da dobi za armado in morarstvo potrebne nove milijone in zagotovi, da bo parlament sprejel novi brambovski zakon. Kako si potem dotičnik zagotovi v državnem zboru večino, kako se bo sporazumel s Poljaki zaradi stavbe velikih kanalov, kako spravi Čeha in Nemce pod en klobuk, to vse prihaja pri kroni šele v drugi vrsti v poštev.

Novi brambni zakon, dovolitev novih milijonov za armado in za morarstvo, pridobitev novih dohodkov državni blagajni, to so stvari, na katere polaga krona sedaj toliko

LISTEK.

Božič.

Zalostni dnevi so postajali zunaj; tako nizko so se spuščali zamazanosi oblaki, da se je videlo kakor da vise na strehah in se bodo vsak hip razgrnili doli po ulicah, ki so bile dolgočasne in puste.

Ljudje so hodili semintja hitro, nikdo ni postajal na ogljih kakor poleti ko je bilo nebo visoko in so evetele na oknih druge rože...

Ali vendar so bili ti obrazi nekako svečani, bogve kaj so videli njih oči, da so se mnogokrat zagledale tako zamišljeno...

Zadnji dan pred Božičem je bil namreč in vsak je hodil s svojimi sanjami... in iskal prijateljev, s katerimi bi morda skupno prebil tisti veliki večer, ko je v srečo vsakega človeka toliko nerazumljive sreče... Vse to vrvenje je opazovala iz podstrešne sobice vdova Ana in tako ji je bilo, da bi se najraje razjokala...

Nekdaj, takrat — v preteklosti, ki pa se ji je zdela tako daleč... daleč... so bili tudi zarjo tako srečni časi. Takrat, ko je bila še otrok pri svojih starših in ni poznala skrbi in borbe za življenje, takrat je bila

srečna kakor nikdar pozneje. Ali minili so tisti časi in sedaj je bila zapuščena vdova s svojo sedemletno hčerko Faniko tam gori v podstrešni sobici, hrzli in nezakurjeni, med štirimi mračnimi stenami, ki niso imele drugega nakitja, kakor dolgo progo zelenkaste vlage.

In poleg vse te bede je prišla še bolezen: mala Fanika se je zvjajala v postelji pod lahno odejo kot da jo vsak hip zadušijo krči.

Prešela je v mislih zopet vse znanee od katerih bi mogla dobiti kak pomoč, a vse je že davno posetila, večino brez uspeha, ker ljudje so grdi in prijateljstvo delijo navadno s tistimi, od katerih upajo kaj dobiti.

Stopila je zopet od okna in pogledala po omari, a našla ni drugega, kakor par raztrganih nogavic, na sebi pa je imela itak samo eno krilo — kaj bi torej prodala?

Skoraj si je zaželela, da bi umrla s Faniko vred — potem bi bilo vsaj vsemu konec... Ali ta misel se ji je zdela tudi strašna: kolikrat je upala, da se še povrnejo zlate ure, ko odraste Fanika in se razveze v lepo dekle, kakor je bila ona —

»Mamica« — jo je predramila iz zamišljenosti, ki se je prebudila.

»Mamica, dopoldne si rekla, da je noč svetli večer, je zajecala in razprla oči.

Ana je prisledla k njej na rob

postelje in se zamišljeno zagledala v njen bledikast obrazček.

»Sveti večer bo noč, da, Fanika. Le moli ker na ta večer se je rodil tam v Betlehemu Jezušček in ravno tako ga je morda zeblo, kakor tebe. Ampak dihala sta vanj voličke in osliček in ga tako ogrela in pastirčki so ga prišli gledat in sveti trije kralji so mu prinesli tako dragoceni darov, da bi nama že košček tistega pomagala iz te revščine. Glej, revica si — bolna, a jaz nimam, da bi si saj zakurila sobo in bi bilo tako lepo na toplem — noč, ko je sveti večer in se jih bo toliko in toliko srečnih razgovarjalo ob topli peči ob pogačah in še bogve pri čem, a jaz nimam niti toliko, da bi ti kupila kruha —«

»Da, zakuri mama,« jo je poprosila Fanika, a Ana se ni dvignila, samo solzo si je otrl.

»Počakaj Fanika, zvečer ko nastane mrak in ti bom pripovedovala kako lepi so božični prazniki.«

»Ali glej, mama, kako lepo bi bilo ko bi noč napravila jaslice in prižgala sveče. Več take pastirčke, rdeče in pisane z ovčicami, kakor sva jih imeli lansko leto. O to bi bilo tako lepo in ko se zmrči bi zapeli: »Sveta noč, blažena noč.«

Vse že spi — je polnoč... le to bi bilo tako lepo!«

Ana jo je poslušala molče in srce ji je bilo nemirno kot še nikoli. Kolikrat je pela doma ob jaslicah z družino to pesem, a danes ne more niti lastni hčeri izpolniti te želje, ko ve, da ostane spomin na ta večer v človeškem sreču večno. Kolikrat se bo Fanika spomnila, da nista praznovali z materjo nikakega svetega večera, da nista imeli niti jesti, niti drv, da bi si zakurili mrzlo stanovanje.

»Fanika, vse napravim,« je vzdihnila po dolgem molku in jo poljubila v lice.

In vzravnila se je nenadoma in tako resen in zamišljen je bil njen pogled, da se je Fanika ni upala več prositi. Nekaj časa je gledala tako proti oknu, potem pa se je nasmejljala kakor je Fanika že dolgo ni videla in se zopet sklonila nad njo.

»Vse napravim Fanika! Sveti večer je in tako mora biti, da bova saj noč srečni in veseli. Jaslice napravim in prav vse tako kakor imaš rada ti in sladčice ti prinesem in rožinovo pogačo.«

Fanika se je nasmejljala in je objela mater z mrzlimi ročicami. »Oh, to bo lepo, mama.«

Še nekaj časa je slonela Ana pri hčeri in videlo se je, da premišljuje nekaj težkega, a ko jo je Fanika zopet opomnila, da je čas, se je dvignila.

»Zbogom in pridna bodi! Ko se

vrnem ti prinesem vse, kar si želela.«

Na ulicah je bilo vedno več ljudi, hiteli so vseskrizem in Ani je bilo hudo že ob pogledu na te srečne in zadovoljne obraze. Pred vrati je nekoliko postala, kakor da se še vedno ne more odločiti, a naposled je zbežala po ulici in se ni ozirala nikamor. Zdela se ji je, da so obrazi vseh uprti vanjo in ji berejo mimoidoči kar iz oči ono grozno misel, ki ji bo rešiteljica iz teh muk... Ko je dospela vsa zasopla do visoke hiše, v kateri je brivski salon, je zopet obstala in se zagledala v tla...

Skoraj se je hotela obrniti in oditi, a zopet se je spomnila Fanike, mrza in gladi in hitro kakor v strahu, da bi se ne skesala — je pritisnila na kljuko in vstopila.

Zelo se je začudil brivec, ko mu je Ana razodela svojo željo.

»Ali jih ni škoda? Pomislite!« »Moj bog,« je zavzdihnila ker drugega ni vedela — kaj naj razodene svoje težave temu tujemu človeku.

»No, kakor hočete, jaz jih kupim za — dvajset kron.«

In Ana je prikimala.

Ko se je dotaknil s škarjami tilnika, jo je zabežalo po vsem telesu, toda stisnila je zobe, da ni kriknila in trenotek potem je bila brez — la.

Ali božični večer sta praznovali s Faniko vselej.

večjo važnost, kar je znamenje politični položaj avstro-ogrsko monarhije. mla ročeno, prav neprijeten in neodoben. Vse jasneje se namreč kaže, da je avstro-ogrsko monarhija danes nekako izolirana v Evropi in da se niti na Nemčijo ne more več zanašati v vseh slučajih. Koliko je bilo govorenja o nibelunški zvestobi Nemčije, kako je nemški cesar na dunajskem rotovžu še trkal ob tisto »senmumernde Wehra«, s katero je ob času aneksijske krize stal na strani avstrijsko-ogrsko monarhije, a kako se je vse to premenilo, odkar sta se v Potsdamu sedla ruski car in nemški cesar, in odkar je nemški kancelar Bethmann-Hollweg v nemškem državnem zboru pojasnil vsebino in tendenco v Potsdamu dogovorjenega sporazumljenja med Nemčijo in med Rusijo. Celo avstrijska generaliteta, ta najvnetejša zagovornica zveze z Nemčijo, se je pokazala nezaupna, kakor priča njeno glasilo. Vsebinsa v Potsdamu sklenjenega dogovora je namreč, da sme Nemčija priti Avstriji na pomoč le, če Rusija Avstrijo napade, drugače pa ne, tudi tedaj ne, če bi z Rusijo v najbolj prijateljskih razmerah stoječe države Avstrijo napadle.

Če uvažujemo, da vlada med Avstrijo in Italijo »prijateljstvo«, ki se od očitnega sovraštva že več ne razlikuje, če upoštevamo, kako Francija avstro-ogrsko monarhijo finančno na uprav rafiniran način slabi, če se oziramo na to, kako Anglija celo v Arabiji provzroča revolucije, samo da podkoplje mladoturški režim, ki kokerira s trozevo, vsled česar tudi Turčija ni dobila posojila na francoskem; če uvažujemo dalje, da je Vašičev proces zopet silno poostiril nasprotje med Srbijo in Avstro-Ogrsko ter da je razmerje med Avstro-Ogrsko in Rusijo samo formalno korektno, drugače pa da je to prijateljstvo, kakršno gojita navadno pes in mačka, potem je pač naravno, da je potsdamski dogovor avstrijske diplomatične, vaje in dvorne kroge navdal z najvišjimi skrbmi, saj v nekem oziru pomeni ta dogovor popolno izoliranje avstro-ogrsko monarhije.

Spričo takih razmer je lahko pojmiti, da bo krona pri rešitvi ministrske krize gledala pred vsem in poglavito na to, da doseže nova vlada pomnožitev armade, nova sredstva za armado in mornarico in nove državne dohodke. To pa skoraj ni drugače mogoče, kakor potem koalicijskega ministrstva.

Strah klerikalcev in nemškihutarjev na Štajerskem

8 Spod. Štajerskega, 30. dec.

Združenje »Narodnega Dnevnika« celjskega »Slovenskim Narodom« je klerikalce in nemškihutarje na Štajerskem zelo poparilo. Sicer vpijejo nekaj, da je »Narodni Dnevnik« propadel, ali to vpitje je prisljano in jim ne prihaja iz srca. Toliko pametni so že, da spoznavajo pomen tega združenja in njegove posledice na štajerske razmere.

Niti klerikalci, niti Nemci na Spodnjem Štajerskem niso doslej mogli ustvariti političnega dnevnika. »Fretarijo« z listi, ki izhajajo po enkrat ali po dvakrat na teden; »fretarijo« s temi listi, ker se zavedajo, da jim je čisto nemogoče, vzdrževati političen dnevnik. Ustanovitev »Narodnega Dnevnika« je bil za nemškihutarje in klerikalce hud udarec. Vodstvo javnega mnjenja ima pač vedno samo dnevnik. V resnici je tudi »Na-

redni Dnevnik« v tem času, kar obstoji, pošvil in poglubl vse slovensko življenje na Spodnjem Štajerskem. Pridobil si je mnogo znanja za razširjanje obsorja svojih čitateljev, vzbudil je večje in intenzivnejše zanimanje za politične zadeve, za narodno težnjo, za moderna prizadevanja v kulturnem in gospodarskem in socialnem oziru. Slovenski šivlj na Štajerskem mora biti »Narodnemu Dnevniku« vedno hvaležen za to, kar je tekot dveh let delal, storil in dosegel za narodno in napredno stvar na Štajerskem.

Zamogel je to storiti samo vsled požrtvovalnosti svojih sodelavnikov. Toda tudi ta požrtvovalnost ni zadostovala, prav zaradi tega, ker so naloge »Narodnega Dnevnika« rasle od dne do dne, rasle tako, da bi jih ne mogel izpolnjevati. Čim več bralcev je pridobival »Narodni Dnevnik«, čim bolj je rasel njegov vpliv, toliko več so ljudje od njega zahtevali. Bil je lokalni dnevnik, ljudje pa so hoteli imeti splošen slovenski dnevnik; bil je energičen in neustrašen v boju za našo stvar, a ljudje so zahtevali še večje brezobzirnosti, sploh želje so postale veliko večje, kakor so bila denarna sredstva, s katerimi je vzlie vsi požrtvovalnosti narodne stranke razpolagal »Narodni Dnevnik«.

Zdaj bo vsemu odpomagano z združenjem »Narodnega Dnevnika« s »Slovenskim Narodom«. Ljudje bodo imeli splošen slovenski dnevnik, ne več samo lokalni dnevnik, imeli bodo veliko večji list, kakor so ga doslej imeli, list, ki ima z Dunaja in iz raznih slovenskih in drugih krajev taka poročila, kakor noben drugi slovenski časopis, z ustanovitvijo posebnih redakcij v Celju pa je preskrbljeno, da bo list specialno štajerskim zadevam posvečal največjo skrb. Ono uredništvo, ki je doslej skrbelo za »Narodni Dnevnik«, bo v prihodnje oskrbovalo štajersko rubriko v »Slovenskem Narodom« in oskrbovalo jo bo lahko svobodno, ker so tiskovne razmere na Kranjskem vendar vse drugačne, kakor na Štajerskem.

Združenje »Narodnega Dnevnika« s »Slovenskim Narodom« pomeni torej efektiven napredek in dejansko pridobitev za nas štajerske Slovence, toliko bolj, ker bodo odslej tudi kranjski in primorski Slovenci in drugi Slovani o naših štajerskih razmerah bolje poučeni, kakor so bili dosedaj. Resnica je namreč, da ni noben slovenski list toliko čitan, kakor »Slovenski Narod«; v tem tiči njegova moč in veljavo, s tem pa dano tudi zagotovilo, da bo združitev »Narodnega Dnevnika« s »Slovenskim Narodom« rodilo dober sad za vse Slovence in zlasti za štajerske Slovence.

Klerikalci in Nemci in nemškihutarji vedo to prav dobro in zato jih je po vsi pravici strah. Mi pa skrbimo, da se »Slovenski Narod« razširi po vsem Spodnjem Štajerskem, da bo mogel še v večjem slogu nadaljevati, kar je začel »Narodni Dnevnik«.

F. R.

Tržaška Iredenta.

Iz Trsta, 23. decembra.

Italijani se jeze na vlado. Nevoljni so, ker še vedno niso dosegli italijanske pravne fakultete. To se pravi: delajo se nevoljne, kajti v resnici jim je še vse, da se fakulteta ne ustanovi. Če bi jo dobili danes na Dunaju, kakor hoče vlada, bi zanje ne imela nobenega pomena. V Trstu jo hočejo imeti, da bi posvečila italijanskega duha in pomladila in prerodila

la italijanski šivlj. Trieste o nulla je alej, kakor prej njihova parola. Da fakulteta v sedanjih razmerah ne dobe v Trst, to vede natančno, na Dunaju je nečajo, ali zdaj vendar vpijejo na vse grlo, da se jim ni dalo to, česar sami nečajo. Vpijejo seveda le zato, da razburjajo in hujšajo italijanski šivlj.

V najnovejšem času vpijejo posebno še zaradi imenovanja različnih javnih funkcionarjev. Ogorčeni so, da se nastavlja na Primorskem tudi Slovenci. Pri tem je pred vsem pomisliti, da zna vsak Slovenec, ki služi na Primorskem, slovenski, nemški in italijanski, med tem, ko znajo Italijani le za silo nemški, slovensko ali hrvaško pa lomijo tako, da se komaj s kako mlekarico porazumejo.

Vobče pa so italijanske tožbe glede nastavljanja različnih funkcionarjev popolnoma neutemeljene. Bridke izkušnje so vlado pripravile do tega, da si pri imenovanju različnih funkcionarjev kompetente malo drugače ogleda, kakor se je godilo svoje čase. Izkazalo se je namreč, da je vlada imela in še ima na različnih mestih italijanske funkcionarje, na katere se ne sme kar nič zanašati. Prejšnji tržaški škof dr. Nagl, ki gotovo ni bil sovražnik Italijanov, pač pa zagrizen nasprotnik Slovencev, je sam nekdanji imenovan gotove javne funkcionarje »Agenten Italiense«. Poznavalec tržaških razmer je tudi znano, da je ravno škof Nagl bil eden glavnih informatorjev vlade glede različnih italijanskih kandidatov za gotove važnejše službe.

Nagl je hotel razbiti slovensko stranko v Trstu, da bi postali Slovenci hlapei klerikalizma in brez moči proti Italijanom. Nagl je pospeševal poitalijančenje Slovencev s tem, da je izganjal slovenski jezik iz cerkva, Nagl je bil iskren prijatelj Italijanov in ga je italijansko prebivalstvo tudi prav rado imelo. A bil je tudi neizprosno sovražnik Iredente in je mnogo vplival na vlado, da se je začela braniti pred iredentovskimi elementi v državni upravi.

Zdaj vpijejo Italijani, da protežira vlada Slovence in Hrvatce in da izpodriva z njimi iz javnih uradov Italijane. Pred par dnevi je v tem smislu govoril tudi iredentovski državni poslanec Pitacco in danes je »Piccolo«, govorec o imenovanju ljubljanskega kanonika dr. Karlna za tržaškega škofa, zopet prav močno breknal na te strune.

Bodi torej to očitanje odločno zavrnjeno. O kakem protežiranju Slovencev in Hrvatov na Primorskem še govora ni. Vlada gleda pri izbiranju uradnikov samo malo bolj na njih politično mišljenje, kakor je to delala svoje dni. Vlada hoče na vseh važnejših mestih ljudi avstrijskega mišljenja, naj so potem katerekoli narodnosti. Če je med temi ljudmi avstrijskega mišljenja tudi nekaj takih, ki so jezikovno kvalificirani, ali ki so slovenske narodnosti, je to slučaj, pa ne namen. Ko bi vlada protežirala Slovence in Hrvatce, bi morali mi od tega v narodnem oziru imeti kako korist. A kaj nam je na pr. pomagano z gospodom Jakopičem? Akademsko se pač priznava k slovenski narodnosti, ali v jezikovnih ozirih ni slovenskim željam niti za las ustregel. In ravno tako je z drugimi funkcionarji slovenske narodnosti. Korist od teh funkcionarjev ima samo država; izbrala jih ni zaradi njihove narodnosti, nego zaradi njihovega zanesljive avstrijskega mišljenja, ne zato, da bi koristila Slovence in Hrvatce, marveč da bi koristila državi.

Vpitje tržaške iredente o protežiranju Slovencev in Hrvatov je torej popolnoma neutemeljeno. Vlada nam ne da niti tega, kar je za življenje najpotrebnejše. Sicer pa to ni za Italijane nobena tajnost; iredenta vpije, da bi razburila javno mnenje med Italijani in Avstrijo in v Italiji, saj jej je vsako razburjenje prislo obilo uspehov.

Poslanec Grafenauer in družba sv. Cirila in Metoda.

V svoji četrtkovi številki je objavil »Slovenec« uvodni članek: »Liberalna ljubezen do narodne meje«, v katerem poroča o izidu tiskovne pravde vpokojenega župnika Berčeta proti celovškemu »Miru«. Da »Slovenec« v tem članku poskuša g. Berčeta, ki je slučajno tajnik družbe sv. Cirila in Metoda, identificirati s Ciril-Metodovo družbo, je razumljivo vsakemu, kdor pozna ljubezen »Slovenca« do imenovane družbe in njegovo občeznano resnicoljubnost. Tega ni treba posebej poudarjati, o tem tudi nocoj danes dalje razpravljati. Kar pa moramo pibiti, je izpoved poslanca Grafenauerja, ki je bil zaslišan kot priča. Kakor poroča »Slovenec«, je poslanec Grafenauer pripovedoval, »kako so radikalni študentje v Bohinjski Bistrici naskočili družbo, vrgli iz odbora zmernejše elemente, kako je on proti temu protestiral, toda brezuspešno.« Omenil je tudi, da je to tista radikalna struja, ki ne razume koroških razmer in hoče vsled tega nemščino iz koroških šol docela iztrebiti, kar na Koroškem ne gre, kakor je »Mir« že večkrat poudarjal. — Za vzgled je navedel družbino šolo v St. Rupertu, kjer dela družba radi omenjene tendence vedno težave.

Ce poroča »Slovenec« resnico, potem g. Grafenauer ni govoril resnice, kajti nam je prav dobro znano, da se na družbini »Narodni šoli« v St. Rupertu izda časa velike skupščine v Bohinjski Bistrici — katere poslanec Grafenauer menda radi tega ne more pozabiti, ker se je vpije, da je to zadnja skupščina družbe, izkazal za zelo slabega preroka — nemščina pončuje istotako in v istem obsegu, kakor je želel njen šolski vodja Treiber in kakor se je poučevala pred imenovano veliko skupščino. Če je odbor družbe zaradi nemščine »Narodni šoli« v St. Rupertu delal kdaj kakke težave, se je moralo to zgoditi pred skupščino v Bohinjski Bistrici, torej za časa, ko so v vodstvu sedeli oni »zmernejši« elementi, za katerimi poslanec Grafenauer toči bridke solze.

Da je naša trditve v zadevi ponuka v nemščini resnica, to mora potrditi tudi šolski vodja župnik Treiber. Zato pravimo, ako je »Slovenec« poročal resnico, govoril je poslanec Grafenauer neresnico, upamo v zmeti in ne da bi se prikupil s tem nemškim porotnikom; če pa Grafenauer ni tako govoril, potem je poročal »Slovenec« neresnico. Dixi.

Občinske volitve na Goriškem

V znamenju odpora proti klerikalni stranki se vrše občinske volitve na Goriškem. Te dni so pridobili naprednjaki veliko županijo Grahovo v tolmiskem glavarstvu, kjer so gospodovali klerikalci in so se čutili tako močne, da so mislili, da je nemogoče, da bi kdaj propadli pri občinskih

volitvah. Naprednjaki so se dobro organizirali, mirno in tiho in zmagali so v vseh treh razredih. Pri Sv. Luciji so se vršile volitve kompromisnim potom; šlo je tudi zato, da bo sedež župana pri Sv. Luciji na Mostu in ne v stranskem kraju, kakor doslej. Za župana je izvoljen gostilničar g. Vuga in sicer prav na priporočanje naprednjakov; klerikalci so s svojim županskim kandidatom propadli. Klerikalci lažejo o volitvah po svojih listih, da bi skrili svojo blamažo in da bi slepili vlado, ker se bojijo razpusta goriškega deželne zbornice. Lažejo; nazadnje ko se pokaže, kako so grdo lagali, se pa jezijo. Sedaj se jezijo na novega župana g. Lozeja v Skrbini na Spodnjem Krasu, katerega so hoteli pobasati v svojo malho, ali značajni mož je javno izjavil v goriških naprednih listih, da je pristal narodno-napredne stranke in ne klerikalcev ter da ne mara za politiko pol tiča pol miši. Čast takemu možu! Vršile se bodo v kratkem še važne občinske volitve, tako n. pr. v obširni županiji Ribenburg, kjer županuje kar dalje, kakor da bi nikdar ne nehale županovanje, slavni očka Pavlica, ki je bil pred dvema sodnijama, v Ajdovščini in v Gorici spoznan krivim nečastnih dejanj. — Na Goriškem se svitla!

„Straschische“.

Nemška imenovanja slovenskih krajev so dvojnega značaja. Nekatera teh imenovanj so historična, naj so potem že nastala na katerikoli način, druga pa so samo spake, ki so jih pregrešili nezmožni nemški birokratje, ki so nekdanj paševali še vse huje, kakor njihovi dandanašnji nasledniki.

Imenovanja Laibach, Gurkfeld, Krainburg, Landstrass, Neumarkt, Weixelburg, Stein itd. so historična in so v rabi izza davnih časov. Poleg takih imen pa se dobe imenovanja, ki so, kakor rečeno, same spake in ki sploh niso bila in tudi danes niso v praksi, v rabi. Imena, kakor Gscheidorf, Schweinsbüchel itd. so skrpali bedasti nemški birokratje, a v življenju niso take potvorte nikdar prišle, ostale so omejene na akte in šele v najnovejšem času se prizadevajo Nemci, da bi takim imenovanjem pridobili veljavo v praktičnem življenju.

Nemškega duha navdahnjeni in od nekakega germanizatorskega furorja obsedeni oblastniki pospešujejo ta nemška prizadevanja na vse načine.

Tako je na pr. poštna uprava sedaj ustanovila v Stražišču pri Kranju, torej v popolnoma slovenski vasi, kjer ni ne ene nemške duše, novo pošto. Ta novi poštni urad se bo imenoval »Straschische — Stražišče«. Poštni pečat se bo glasil »Straschische-Stražišche« in oblastvene poštne pošiljke se bodo seveda glasila: »An... in Straschische«.

Tako bo ta spaka »Straschische« prišla splošno v veljavo.

Ni dolgo tega, kar se je tako zgodilo z Ježico, ki so jo preongavili v »Jeschza«, in podobnih slučajev bi se dalo navesti še mnogo.

V tem tiči sistem. Namen je prozoren. Tako se hoče udomaćiti za slovenske kraje poraba nemških spak in vzeti kranjski deželi njen slovenski značaj.

Pri nas skrbi poštna uprava, da iztakne za vsak kraj kako popačeno imenovanje, ki le nekoliko nemško diši, v slovenskih krajih izven Kranjske je pa na stotine krajev imen, katerih slovenska imenovanja

Božič in novi čas.

Stal sem na Kongresnem trgu in gledal umetni gozdič, ki so ga tamkaj postavili prodajalci božičnih dreves. Mimo mene je švigal avtomobil, iz Selenburgovih ulic sem slišal zvone električne cestne železnice, videl sem sijaj gorečih obločnic in ta kontrast med pridobitvami modernega časa in starimi običaji božičnega večera mi je vzbudil misel, kako da je pač izgubila poezija božičnega večera, o kateri vedo starejši pisatelji in pesniki toliko pripovedovati.

Zdi se mi, da je tudi to poezijo pobodil novi čas, kakor še marsikaj drugega.

Nekdaj, da, nekdanj! Takrat je bilo božično drevo pravo čudo v temni zimski moči. Z vročimi pogledi so strmeli nanj otroci in odrasli in bilo toplo pri sreči vesele hvalečnosti za izraze ljubezni in prijaznosti, ki so v obliki daril ležali pod božičnim drevesom.

Kako vse drugače je to dandanes. Otroku novega časa ne imponirajo več tiste svečice, ki gore na božičnem drevesu, saj je blesk in sijaj električne razsvetljave veliko lepši in se vidi vsak dan. Božično drevo, naj je tako razsvetljeno in prepreženo z zlatimi in srebrnimi nitkami, ni otrokom nič čudežnega več, nego samo še

zabava, nič skrivnostnega in tajinstvenega več, samo še lepa, razveseljiva stvar. In darila! Otroci ne spravijo več v strmenje in jih več ne prevzamejo s tisto neskončno blaženostjo, kakor nekdanj. Če gre otrok mimo trgovskih izložb, vidi toliko čudovitih in rafinirano lepega, da mu skromno darilo niti pravega veselja več ne napravi. Otroci sedanjega časa niso več naivni. Izgubili so vero v pravljice in daril ne smatrajo več za pošiljke iz nebes, od koder so jih prinesli angeljci.

Trdi novi čas je ubil otroško naivnost in božična poezija se je razblinila in je izginila. Samo še v hiši revežev poznajo pravo božično poezijo in pravo božično veselje, a tudi iz teh hiš izginja strahotno hitro.

Ne čudimo se temu. Smisel za božično veselje in božično poezijo imajo samo ljudje, ki ne poznajo pridobitev novega časa, ljudje, v katerih je živo razvit čut za domače ognjišče in rodbinsko življenje, ljudje, ki so najbolj srečni, kadar so doma med svojci in ki odhajajo z doma skoro s takimi čuvstvi v sru, kakor vojak, kadar gre v vojsko, in ki vzgajajo otroke tako, kakor je bilo sploh navada pred 50 leti, ko se je reklo, da je otrok slabo vzgojen, če ne veruje v čarovnice.

V mestih pa gineva smisel za rodbinsko življenje sila naglo, in vzgoja se je časa in potrebam živ-

ljenja primerno modernizirala. Življenje v mestih je podobnejše nepretrganemu boju za kruh in obstanek. Mestni človek nima nikdar miru, nikdar se počeno ne odpočije in vedno beži za srečo, vsak dan z novo nado, da jo vlovi in je zavrgel vse, kar bi ga pri tem zadrževalo.

V tem strašnem boju izgube ljudje smisel za poezijo, za preprostost in tudi za naravo. Kdo pa še hodi na pr. v tivolski gozd? S predkrajji vred šteje Ljubljana že nad 50.000 prebivalcev, a če greš v poletnem času v nedeljo popoldne v tivolski gozd, dobiš tamkaj komaj dva tucata ljudi. Zato pa ti romajo kar v procesijah po dolgočasnih cestah, naj je pot suha ali blatna, na Posavje in v druge okoliške vasi, a ne da bi se naučili narave in njenih krasot, nego da bi se na topli klobas in nalili s čevičkom. Kako naj bodo taki ljudje, ki jih gozd ne veseli, in ki jim daje užitek samo kréma, dovezetni za skrivnostni čar božične poezije.

Mestni človek se že ne zmeni več za naravo. Ali sploh še ve, kdaj je zima in kdaj je poletje, kdaj je spomlad in kdaj jesen? Te premembe čuti prav za prav samo pri krojačevem in čevljarjem računu. Mesto je tako razsvetljeno, da ljudje komaj še zapazijo, da solnce za kako uro preje ali pozneje zahaja, vzhajati pa ga itak nikoli ne vidi, saj je danda-

nes velik del noči posvečen ali uživanju ali pa delu, in tudi dr. Gregorič ne bo tega predručaj, naj še toliko modruje o potrebi spanja, na katero ga bom prav resno opomnil, kadar ga bom dobil ponoči v kavarni.

Ljudje hodijo vsepognejše k počitku in vstajajo vsepognejše, in na tisoče in milijone jih je po svetu, ki poznajo krasoto poletnega jutra samo iz romanov. In zima? Za mestnega človeka je zima tisti čas, ko se je treba toplo oblačiti in kuriti peč, ki je pa mnogim ljubši, kakor drugi letni časi, ker so pozimi plesi in gledališke predstave in druge zabave in priredbe in je sploh družabno življenje najbolj razvito.

Nekdaj je bila smreka edino živo zelenje, ki ga je naš človek videl pozimi. Kako se je tudi to predrugačilo. Danes pa dobivajo vrtarji v največjem mrazu iz Florencia in iz Nice najkrasnejše evetlice in trgovci najelastnejšo zelenjavo. Božično drevo je bilo nekdanj edina naravna zelena stvar v mestnih stanovanjih, danes pa si lahko vsak razmeroma poceni — priporočam posebno vrtarja Bajca — spremeni v božičnem času svoje stanovanje v mal vrt. Da, nekdanj so ljudje mogli imeti še resnično ljubezen za božično drevo in vsled tega mogli imeti tudi pravi smisel za božično poezijo, a novi čas je to zadušil.

Ta novi čas je vse premenil in podira neprestano vse, kar je še ostalo iz preteklosti. Celo temelje krščanstva. Koder se ljudje že direktno ne dvigajo zoper krščanske cerkve, tam se od njih vsaj oddaljujejo. Velika večina tistih, ki veljajo za vernike, posvetočuje svoje krščanstvo samo z izpolnjevanjem cerkvenih navad in naredb, za cerkvene in verske nauke se nič ne menijo, da še ne poznajo jih ne, in če jih poznajo, jim niti na misel ne prihaja, da bi se po teh naukih ravnali. V večjih mestih se to še vse bolj vidi, kakor v Ljubljani, kajti tam je vedno več takih ljudi, ki tudi cerkvenih uredb in navad več nečje pripoznati. Časih je bilo naravnost sramotno, če se je kdo civilno poročil, in nezaslišan škandal je bil, če ni dal svojega otroka pravčasno krstiti. Dandanes je v različnih deželah na tisoče ljudi, ki se sploh nečje poročiti, nego žive v svobodnem zakonu, in ki svojih otrok nečje dati krstiti. Ni znamenje časa, da se taki ljudje dobe, ampak znamenje novega časa je, da se dandanes ob tem pametnejši ljudje nič več ne spodbikajo, nego vidijo v takih slučajih poskušne, praktično uveljaviti nova etična načela. Tudi etična revolucija naše dobe je mnogo pripomogla, da je izginila nekdanja božična poezija.

Mestna mladina rane brez ilustij in brez poezije. Kar se je časih lju-

no v splošni rabi, ki jih pa poštna uprava neče poznati in neče rabiti niti na poštah pečatih.

Se ve! Mnogo je slovenskih krajev, katerih slovenska imenovanja so bila mnogo časa v rabi tudi pri uradih. A v novejšem času uradi teh imenovanj nikakor nečejo več poznati. Izginjajo iz vseh uradnih izkazov. Izginjajo iz repertorja krajevnih imen in iz zemljevidov generalnega štaba, katerim zemljevidom se glode spakodirani krajevni imeni za one okraje, ki nimajo nemških imen, itak ves svet smeje. Poučeni krogi trde, da ima italijanska armada zemljevide o Goriški, Kranjski, Koroški, in katerih so krajevna imena dosti natančnejša in vestnejša zaznamenovana, kakor pa na zemljevidih avstrijskega generalnega štaba.

Čas je, da se upremo Slovence temu pačenju naših krajevnih imen. Ne bomo se postavljali na stališče Madžarov, ki so iztrebili vsa nemadžarska krajevna imena na Ogrskem, tako da državna uprava sploh ne pozna več starih imen, tudi če jih prebivalstvo sploh rabi. Madžari so pomadžarili tudi imena popolnoma nemških, slovaških, srbskih in rumunskih krajev in odpravili tudi najstarejša historična imena. Vse to v namen, da bi Ogrski dali izključno madžarski značaj. Po tem izgledu se ravna tudi avstrijske oblastnike, kjer je mogoče, uveljavljajo samonemška imenovanja in trebijo stara, še vedno v rabi stoječa nemenska imenovanja. Kjer pa to že ni mogoče, pa uvajajo dvojezična imenovanja. Kjer že ni v rabi kako nemško imenovanje, pa je izkopljejo iz starih aktov in zaplesnih knjig, ali pa si kakov ime izmislijo. Tako smo prišli do imenovanj Strasschische, Jeschza, Waitach itd.

Nismo tako malenkostni, da bi se upirali rabi starih nemških imenovanj, kakor so Laibach, Stein, Radmannsdorf itd., dasi n. pr. vidimo, kako se na Hrvaškem branijo celo stara imena Agram za Zagreb. Ali da bi našim slovenskim krajem obešali nemška imenovanja, ki jih živ človek ne pozna, da bi uvajali davno pozabljene spake neumnih nemških birokratov, temu se bodo slovenske občine morale vendar enkrat upreti. — Uspeh se bo dal doseči, ker daje potrebno sredstvo postava. Klerikaleci, ki imajo danes zastopstvo kmetskih občin v rokah, bi si morali šteti v častno dolžnost, narediti »Strasschischevanje« konec.

Prijatelj naše šolske družbe.

Prijatelj družbe sv. Cirila in Metoda nam piše:

Kdor prebira nemške časopise, mora uvideti, kako velikansko prodira nemški življenjski germanizacija v slovenskih pokrajinah. Šolo za šolo zida nemški Schulvereine na Štajerskem in Koroškem, pa tudi v sredini Slovenije, na Kranjskem.

Na Primorskem se ne godi Slovincem nič boljše. Tam prodirajo Lahi in Nemci.

Večkrat se je že pisalo v slovenskih časopisih:

Koderkoli na Slovenskem zgradi Schulverein ali Lega nazionale kako ljudsko šolo ali vrtec, tam naj zgradi tudi družba sv. Cirila in Metoda svojo šolo ali vrtec!

Do sedaj smo mi Slovenci po časopisih vedno le tarnali in zdihovali, kako se naša ljuba domovina vedno manjša. Je prav, ako se v časopisih na vse opozarja; ali tarnajmo manj, delajmo več!

Vsak naj da svoj obolus domovini na altar, družba bodo imela potem

dem zdelo le v sanjah mogoče, to je moderna tehnika skoro vse izpolnila. Vsa morja in vse tuje dežele so preiskane. Ljudje potujejo dandanes križem sveta, kakor bi to nič ne bilo. Če je pred sto leti kranjski človek enkrat v svojem življenju prišel na Dunaj, je bil to izreden dogodek; danes potujejo ljudje, ki so skoro še otroci, v Ameriko tako, kakor so časih potovali na Smarno goro. Dandanes ve vsak otrok na kmetih o življenju Indijancev ali zamorcev, o vsemirju in sestavi zemlje več, kakor je pred sto leti vedel kak župnik. Obzorje naših otrok se je razširilo, izginil pa je s tem smisel za bajnost, usahnili je fantazija in ž njo čut za božično pozivjo. Dandanes je božični večer samo še priznana družabna ali rodbinska proredba, združena z dobro večerjo, večje ali manjše veselje za male in odrasle pa nič več, nič čudovitega, nič skrivnostnega, nič bajnega več. Tudi Miklavž je v mestih samo še maskera in ravno ta usoda je zadela božično drevo.

A ne bodi nam tega žal. Starejši človek seveda ne more umeti novega časa. Spomini na otroška leta so vsakemu najljubši in ne more se sprijazniti z razmerami, ki so nekak posem na te mladostne spomine. A vendar je ta novi čas, čas velikih do-

več dohodkov, ter bodo lahko tudi več storila t. j. izdala. Dokler se pa družbeni dohodki ne pomnože, družba pri svoji najboljši volji več storiti ne more.

Prebiram vestno Vaš cenjeni časopis in družbena poročila v mesečnem prometu.

Iz teh objav sem pa razvidel, da je družba imela že nekaj mesecev sem deficit t. j. družba je več izdala, kakor prejela. Družba je vzela torej svoje prihranke iz leta 1909., pa tudi že začela glavnico. Družba je je storila polno svojo dolžnost, vseh prihrankov pa ne more porabiti ter mora štediti za pokojninski sklad družbenih učiteljev in za eventualne poznejše izdatke.

Kaj je torej storiti? Ničesar drugega ne, kakor delati na to, da se družbeni dohodki pomnože.

Na kak način?

1. Naše podružnice sedaj pridno delujejo. Dobi se pa še vedno nekaj podružnic, katere spe. Te je treba zbuditi, da marljivo delujejo ter pomnože število svojih članov.

2. Družbeni nabiralniki niso povsod na razpolago v gostilnah in kavarnah.

Lepo je sicer, ako krčmar kot dober gospodar pazi na družbeni nabiralnik, ali ta ne sme biti vedno spravljen v kakem kotu, ali na zaprašen omari.

Pri nas na Dolenjskem nabiralniki kaj pridno prinašajo družbi prispevke, dobi se pa večkrat ravno v elegantni gostilni ali restavraciji nabiralnik v večjem mestu popolnoma skrit, kakor bi se ga sramoval gostilničar. To ne sme biti, naj se odpravi.

3. Računski listki naj bodo v vsaki narodni gostilni in kavarni! Računski listki so dali družbi leta 1909 znesek 6876 K 11 v (glej družbeni koledar 1911, stran 99). To je veliko premalo, kajti računski listki bi nesli lahko družbi vsako leto najmanj 20.000 K. En milijon računskih listkov se da vsako leto razpečati in dva vinarja za eden listek vtirpi vsakdo, ki zahaja v gostilno ali kavarno!

4. Po družbenem koledarju za leto 1911, stran 99 je imela družba sv. Cirila in Metoda od prodaje narodnega kolk leta 1909 dohodkov 11.607 K 69 v. Tudi tukaj se lahko pomnoži dohodek najmanj na 20.000 K, torej je le resne volje posameznih. Opozorjam tu le na neizmerno množico razglednic, dopisnic itd., ki jih Slovenci in Slovence pošiljajo ob raznih prilikah, kakor o božiču, novem letu itd. na razne kraje. Kdor odpošlje razglednico, naj prilepi razven poštno znamko še narodni kolek, seveda na levo stran razglednice, da ne bo kazni. Kdor je imovit, naj prilepi dva ali tri kolke.

Na ta način bodo družba dobila gotovo 20.000 K ali pa še več na leto. V časopisih sem pa ravno letos bral, da družba ne proda več toliko narodnih kolkov, kakor lanske leto. Torej nazadovanje. Zalostno!

5. Kar se tiče razglednic, svetoval bi družbenemu vodstvu, da jih opusti. Lepe razglednice stanejo denar, so drage, družba nima pri razglednicah veliko dobička.

6. Lep vir družbenih dohodkov je blago, ki se prodaja pri raznih trgovskih družbi v prid.

Čim več se tega blaga proda, tem več dobi družba.

7. Ciril Metodov obrambni sklad naj ostane toliko časa nedotakljiva glavnica, dokler ne dosežejo vplačani zneski vsoto 200.000 K. Slovenci bi morali torej skrbeti, da se ta vsota kmalu nabere.

To so moji nazori in nasveti za povečanje družbenih dohodkov.

godkov. Sedanji rod premaguje zmagoobito elemente, osvobojuje človeškega uma se vrši hitro. Ta novi čas, v katerem živimo, je čas veselih močnih bojov. Zdi se človeku, da se pripravlja nova kulturna doba. Morda bi se bila že razvila, da ni odstraniti toliko razvalin preteklosti. Blagor ljudem, ki so rojeni v takem času, v času, ko vrejo vse človeške sile in se porajajo iz njih nove razmere. Ko je bil zrakoplovec Bleriot na Dunaju in sem ga videl letati čez simmeriško planjavo, se mi je zdelo, da slišim nad seboj udarec mogočih perutnic novega časa, ki prinese človeštvu večjo in popolnejšo srečo, kakor so je bili deležni do sedaj.

Ko pa sem stal na Kongresnem trgu med božičnimi drevesci, me je spreletelo prav bridko čustvo in rekel sem si: Sreča bodočih rodov bo pač čisto drugačna, kakor je bila sreča naših prednikov. Stari ideali so obledeli, bajke izumirajo, kakor je že davno izumrla vera v bajke in tudi svedice na božičnem drevesu ugasujejo... Vse se pač preminja. Z rosinimi očmi gledam nazaj v čase božične poezije in čarov božičnega drevesa, sroe pa pozdravlja novi čas, čas triumfa človeškega duha nad naravnimi silami.

H. H.

Veselo bi me, ako sem s tem kaj pripomogel naši prekoristni šolski družbi.

Dnevne vesti.

+ Ljubljanske občinske volitve. Z božičnimi prazniki se konča prvo delo za bodoče občinske volitve. Nekako rekognosciranje je to bilo, spoznavanje ljudi in okoliščin in proučevanje želja in potreb. Uspeh je bil lep in vselega srea lahko reče vsak naprednjak: dobro kaže, zmagabo na celi črti. Da je narodnapredna stranka vsem drugim daleč naprej, je očividno za vsakega. Klerikaleci se niti prav na dan ne upajo. Boje se kontrole, boje se debate, pri katerih bi se jim posvetilo. Največ delajo samo s skrivnimi sestanki, s tisto potuhnjeno agitacijo, ki bi se je vsaka druga stranka sramovala. Zadnjič v Trnovem in zdaj v Novem Vodmatu sta dr. Pegan in dr. Zajc poskusila svojo srečo z javnim shodom, pa sta se tako strahovito blamirala, sta jo tako grozno polomila, da so se njih kurja očesa žalosti in osramočenosti jokala. Dobro kaže, za napredno stvar. Sedaj po božičnih praznikih se začne agitacija še intenzivnejše. Sestava volilnih imenikov napreduje hitro. Volilni imenik za prvi razred je vlada že pregledala in v kratkem bo tudi drugi in tretji razred pripravljen, na kar se začne reklamacijsko postopanje. Prihodnje tedne bo torej v Ljubljani prav živahno politično življenje za nekaj tednov, do velike volilne bitke, ki po kaže, da je Ljubljana narodna in napredna in da hoče to tudi ostati.

+ V kavarniškem dimu. Članek, ki ga je pod tem naslovom zagrešil dr. Krek, je v klerikalnem taboru povzročil mnogo šuma. Eni so ga pozdravili z veseljem, češ, resničen je, kaj nam je treba študiranih in spleh mestnih ljudi; drugi se ljutijo, trče, da klerikaleci sploh niso bili stranka, nego čeda kostrunov in duhovnikov in da so postali stranka šele, ko so dobili na svojo stran mestne ljudi. Najbolj se vesele Krekovega članka duhovniki. Ti so namreč že dolgo časa nevoljni, da so v klerikalni stranki posvetni ljudje dobili vajeti v roke in duhovnike potisnili nazaj, ter jih degradirali za svoje agente in agitatorje, ki imajo izpolnjevati dobljena povelja, sicer pa držati jezik za zobmi. Tisti krogi, ki jih je dr. Krek tako nahručil in obrcal v svojem članku, so zlasti indignerani, da govori dr. Krek z njimi tako od zgoraj dol, s tako urnebesno osabnostjo, kakor da bi razen dr. Kreka in dr. Sustersiča sploh v klerikalni stranki vsakdo ne štel več, kakor kak pes. Megalomanija dr. Kreka je sedaj predmet jako ostrim razpravam med tistimi mestnimi klerikaleci, ki bi se jih dr. Krek rad iznebil. Ti ljudje pravijo, da se nemški cesar Viljem ni tako demišljav, kakor dr. Krek, dasi mu je sicer v marsičem podoben. Kakor nemški cesar, si tudi dr. Krek demišlja, da zna vse. Nemški cesar osrečuje svoj narod, zлага pesmi, rešuje socialno vprašanje, komandira regimente, pridiguje, studira Bibel und Babel, komponira in govori, govori, govori... Ravno tak — če se sme žabo primerjati s slonom — je dr. Krek. Ta tudi osrečuje svoj narod, rešuje vsak dan kak drugi stan, piše drame, komandira regimente terejalk in »Čukove«, pridiguje socialno vprašanje, ubija karte, tolmači Bibel in Babel, vodi kapitalistična podjetja in govori, govori in piše, da bi morala vladati v klerikalnih glavah že prava babilonska zmešnjava, če bi kdo dr. Kreka pazljivo poslušal ali čital. In kakor se je cesar Viljem svoj čas zarotil, da bo socialne demokrate »zersehmietra«, tako je zdaj Krek se zarotil proti vsem mestnim ljudem, ki so v klerikalni stranki. Kaj, ko bi dr. Krek prošil dovoljenja, da sme nositi take muštake, kakor nemški cesar! Potem bi morda v državnem zboru nobeden več ne zasmeheval njegove modrosti z besedami: »Weltfremder Priester«.

+ Za nižje sloje gori klerikalnem sree, posebno taktat, kadar je pričakovati kakih volitev. Vse za nižje sloje, tako ti pojo dannadan na različne viže. Vse polno lepih in sladkih besed inaj za nižje sloje, polno najlepših besed, a nobenega dejanja. Kako krošnjarita sedaj dr. Zajc in dr. Pegan med takimenovanimi nižjimi sloji, kako se jim prilizujeta in kako se jim sladkata. Cele jerbabe obljub imata zanje. A dr. Zajc in dr. Pegan sta tudi deželna odbornika. Z njih prijateljem dr. Lampetom imata večino v deželnem odboru. Kar ti trije sklenajo, to velja, in nič ne velja, česar ti trije ne potrdi. V deželnem odboru imata dr. Zajc in dr. Pegan priliko pokazati z dejanji, kako ljubezen gojita do nižjih slojev, kakor se ne prav umestno imenujejo tisti ljudje, ki se morajo boriti za življenje. Zalostno dovolj, da se dr. Zajc in dr. Pegan v deželnem odboru nista sama apomnila nižjih slojev. Božič je tu. Draginja v Ljubljno je uprav

neznosna. Ko bi imeli liberalci večino v deželnem odboru, bi se bili spričo te draginje čisto gotovo spomnili nižjih slojev, tistih ljudi, ki služijo deželi za slabo plačo in ki jih draginja najbolj tare. A veliki prijatelji nižjih slojev: dr. Lampe, dr. Zajc in dr. Pegan se jih niso spomnili. Danes bi bilo popolnoma umestno in pravilno, če bi deželni odbor v njegovi službi stoečim nižjim slojem, slugam, pasnikom v prisilni delavnici itd. dovolil draginjso doklado. Naj smatrajo dr. Lampe, dr. Zajc in dr. Pegan to notico kot prijateljski sunek v rebra, da naj v prihodnji seji deželnega odbora dovolijo nižjim slojem v deželni službi rečimo 10% draginjsko doklado. S tem bo tem nižjim slojem pomagano in dokazano bo, da ima deželni odbor res kaj srea za nižje sloje, četudi le takrat, kadar ga liberalci v to prisilijo.

+ Rokodelce in kredit. Konkurenčni boj sili obrtnika, zlasti rokodelce, da mora svojim naročnikom dati kredit. Dostikrat jim da nezamerno velik kredit. To se je tako udomačilo in razvilo, da trpi pod tem vse. Obrtnik ima škodo. Na eni strani izgubi obresti od tistega denarja, ki ga ima dobiti od svojih odjemalcev, na drugi strani mora, da mu je mogoče izvrševati svoj obrt, sam delati dolgeve in od njih plačevati obresti. Posebno mora ostati liferantom dolžan, ki mu s tem blago seveda podraže in mu dajejo blago slabše kvalitete. Naročniki pa dobe zopet to blago slabše kvalitete in višje cene in so s tem kaznovani, da so obrtniku plačilo dolžni. Sedaj, ko se bliža novo leto, čas obračunov, čas ko obrtnik največ denarja potrebuje, bi bilo pač v interesu obrtnikov in njihovih odjemalcev, če bi se sedanje razmere zboljšale. Vsem bo na korist, če bodo naročniki hitro in točno plačevali račune. Na korist bo to obrtnikom pa tudi konsumantom. Čas bi že bil, da pridemo v tem oziru ven iz teh slabih čisto avstrijskih razmer in da se ustanove glede plačevanja obrtnikov, specialno rokodelcev take razmere, kakršne vladajo v drugih civiliziranih razmerah.

+ »Slovenec« in zločin v Polešniku. V sredo se je končal pred porotnim sodiščem senzacionalni proces proti župniku v Polešniku. Franu Tomaševiću in njegovi ljubici Antonijeti Ostričevi. Obnavna je trajala več kakor 14 dni in o njej so poročali bolj ali manj obširno vsi avstrijski listi, samo »Slovenec« je molčal, dasi sicer priobčuje o vsaki najmanekostnejši stvari dolgovorne sestavke. Šele v četrtek, ko se je izvedelo za sodbo o tem senzacionalnem procesu, se mu je odvezal jezik. Priobčil je sodbo, da je župnik Tomašević obsojen v petletno, Antonijeta Ostričeva pa v desetletno težko ječo, ter obenem pripomnil, da je župnik bil — liberalce. Imenitno, kako spretno se zna otresti škofovo glasilo svojih ljudi, če se jim dokaže, da so lopovi! Kar za liberalce jih proglasi, dasi je svetu znano, da je v klerikalnih vrstah toliko lopovov, kakor nikjer drugod pod božjim soncem. Da, župnik Tomašević je bil liberalce, menda zato, ker je bil dober prijatelj tistega poštnega in brzojavnega ravnatelja Pattajja v Trstu, ki je z zelo čudnim manevrom pomagal klerikalnemu veljaku, gospodu s Kamna, Šukljetu, do deželnozbornskega mandata in s tem tudi do stolea deželnega glavarja kranjskega, kaj ne? In župnik Tomašević je bil liberalce! Dobro! Ali se morda gospoda okrog »Slovenca« spominjajo, kako so pisali prav o tem župniku Tomaševiću leta 1906., ko je bil le - ta pri prvem procesu opravečen, zato, ker ga njegov uslužbenec in cerkovnik Kovačević ni hotel izdati? Takrat je bil župnik, po zatrdilu »Slovenca« najpoštenjši človek, vzoren duhovnik in vse ono, kar se je proti njemu navajalo, samo laž in podlo obrekovanje. L. 1906. je »Slovenec« slovesno proglasil istega župnika Tomaševića za mučenika, za žrtev nizkotnega obrekovanja in podle — liberalne gonje. In sedaj, ko se je neovržno dokazalo, da je ta čedni župnik nagovoril svojo prilježnico, da je pridobil cerkovnika za ceno svojega telesa, da je umoril župnikovo teto, sedaj, ko je sodno dognano, da je župnik Tomašević celo v cerkvi s prilježnico Antonijeto Ostričevostregel svoji pohotnosti, ter dal dvakrat zapored zadaviti otroka — plod tega grešnega razmerja, ter jih pokopati na farovski dvorišču, sedaj je le - ta »Slovenec« »vzoriti duhovnik« iz leta 1906. ta »uboga žrtev nizkotnega obrekovanja in podle liberalne gonje« kar preko noči postal liberalce. — Kdor zna, pa zna, ali kakor je Ravnik rekel: »Znat« se mora!

+ Slovenski Dom. Pri nas se nekateri vedno pritožujejo, da se po deželi vse premalo dela. Izvestni krogi mislijo, da samo izgovorjena beseda nekaj zaleže — toda dejstvo je, da zelo vpliva tudi pisana beseda. Naša tiakarna izdaja list za slovenske kmetovalce »Slovenski Dom«, ki izhaja vsak teden enkrat in zastopa v

prvi vrsti interese našega naprednega kmeta. List se je namim ljudem po deželi zelo priljubil in ima navzile siloviti protigitacijski klerikalcev od dne do dne več naročnikov. Pogrešamo pa med arocniki naše razumnštvo. Naloga vsakega napredno mislečega Slovence je, da položijo bore tri krome na strankin oltar ter s tem naroči »Slovenski Dom«. Naj bi se pa našli tudi taki narodnjiki, ki bi naročili po več izvodov, katere naj bi potem poslali brezplačno na ta ali oni naslov. Skoraj vsak mešan ima po deželi sorodnike ali znance, ki ne morejo naročiti »Slovenskega Doma« — in za te naj bi naša inteligenca naročala ta za obstoj stranke tako potreben list. Apelujeemo torej na pristase, naj z vso onemo delajo za ta list, naj ga zahtevajo po vseh kavarnah, gostilnah in drugih javnih lokalih. Prosimo pa tudi svoje somišelnike po deželi, naj še pred novim letom agitujejo za »Slovenski Dom« ter nam pošljejo kolikor mogoče novih naročnikov. »Slovenski Dom« bo prinašal razven natančnega tedenskega pregleda daljšo zgodovinsko povest, ki bo najbrže opremljena z lepimi slikami. »Slovenski Dom« je pripraven posebno za revnejše sloje, ki se ne morejo naročiti na večji list. Upamo, da naš apel ne ostane glas vpijočega v puščavi.

+ Nezanesljiva pošta. Pritožbo glede poslovanja poštinih uradov z naprednimi časopisi se neprestanomnože. Ni ga dneva, da bi ne prišlo nekaj takih pritožb. Značilno je, da se klerikalni listi nikoli ne pritožujejo, ker pač nobenega vzroka nimajo. Iz tega pa izhaja, da se na pošti ne postopa enako. Da bi poštini uradi kot taki preganjali napredne časopise ter jim z nerednim dostavljanjem škodovali, se pač ne da dokazati, pač pa je brez dvoma, da posamični poštini uradniki in uslužbenci zlorablajo svojo službo v to, da iz strankarske zagrizenosti napredne liste zametavajo ali zadržujejo, da jih naročniki ali sploh ne dobe ali pa kasneje kakor bi jih morali dobiti. Na ta način hočejo klerikalne naprednih listov disgustirati in jih pridobiti za naročbo na klerikalne liste. Zdej nam je enkrat teh lopovstev preveč. Pritožbe na poštno ravnanjstvo v Trstu ne pomagajo nič. Razmere pri tem poštnem ravnanjstvu so take, da bi moralo trgovsko ministrstvo z železno pestjo vmes udariti, kak tucat teh ravnateljskih mogočnikov v penzijo breniti in kak drugi tucat v disciplinarne preiskave vzeti, potem šele bi bil red. Na Nemskem so take razmere kakor pri nas absolutno izključene. Tam pa vlada tudi gleda, kaj se na poštah godi. V Greifswaldu so pred kratkim obsodili na zapor osmih dni poštnega uslužbenca, ker je en časopis vzgel zvečer domov in ga je čital in ga naslednji dan prinesel nazaj. »Amtsveruntreuung« so rekli in so uslužbenca zaprli. A pri nas? Kakor rečeno, smo teh razmer sili. Prosimo torej svoje naročnike, naj nam vse slušajo, ko lista ne dobe ali ga zakasnelo dobo, takoj naznanijo obenem tudi vse posamičnosti, kdaj pride pošta, kdaj se je list dostavil in pride za zakasnelo dostavljanje. Ker namreč vidimo, da poštno ravnanjstvo nima ali enerziže ali volje varovati napredno časopisje pred klerikalnimi fanatikmi, bomo v prihodnje za vse z dokazi zadostno podprte nepravilne manipulacije z našim listom naznanili trgovskemu ministrstvu in, če je dana podlaga, tudi državnemu pravdnjstvu. Po naj si zlasti zapomnijo gotovi fajmoštri, kaplani in mežnarji, ki na pošti ali poštnim raznasalec naš list kar ukradejo, samo da ga naročnik ne dobi. Enkrat mora nastati red.

+ Pri štetju ljudstva se smejo zapisati samo naslednji jeziki kot občevalni: 1. češki, 2. slovaški, 3. moravski, 4. poljski, 5. rusinski, 6. slovenski, 7. srbohrvaški, 8. nemški, 9. laški, 10. ladinski. (Ladinci so večidel že v krempljih tir. nemškega »Volksbunda«.) 11. rumunski in 12. madžarski. Ne ignoranca, marveč hudobija se kaže v tem predpisu avstr. vlade. Prvič: Furlanski jezik se ne sme zapisati, ker bi se s tem število Italijanov, tega »zvestega stebra« Avstrije, zmanjšalo, specialni repertorij iz leta 1894. navaja na Goriško-Gradiškanskem 76.514 »Italijancev«; v resnici je bilo pa le blizu 10.000 ljudi, ki so govorili laški, drugi pa govorili furlanski (približno 57.500 duš) in slovenski (kakih 9000). Torej »in maiorem — Italie gloriam« so »fabricirali« okoli 66.500 »Italijanov« iz Furlanov in Slovencev. S tem se je ugodilo Lahom, ki ne priznavajo furlanskega jezika, dasi je njih jezikoslovec Ascoli podrobno dokazal, da furl. ni narečje laškega jezika, temveč tvori z retoromanskimi dialekti v Švici in na Tirolskem samostojno skupino. Drugič: Dasi vlada dobro ve, da nikakega »moravskega« jezika, je vendar izrečno izumila tak »jezik«. Namen je jasen: »Razdeli in — razderi!« Ako bi nekaj tiseč zalepljenecv fatiralo »moravski jezik«, tedaj bi se število Čehov na papirju le

v gotovini, odroma naloženega de-
marja 917 K 69 vin. Društveni inven-
tar je vreden 3817 K 87 vin.

»Narodna čitalnica v Kranju«
je imela dne 17. t. m. svoj redni občni
zbor. Nad vse delavni mladi odbor
pod predsedstvom g. D. Simona Do-
larja je podal tako mnogoobsežna
poročila, s kakršnimi se ne more po-
nasati noben izmed dosedanjih odbo-
rov »Čitalnice«. Odbor se je vedno
trudil pritegniti kar največ širšega
občinstva ter je v tem smislu uredil
vse prireditve »Čitalnice«. Vse mno-
goštevilne prireditve so bile tako
družabne, da je mlado in staro vseh
slojev našlo v njih razvedrila in iz-
obrazbe. Dramatski odsek je priredil
8 iger v 15 predstavah. Pevski odsek
je med svojimi štirinajstimi nastopi
priredil 1 samostojen koncert »Na-
ša pesem«, katerega se je udeležil g.
M. Hubad, koncertni vodja iz Ljub-
ljane. Dne 4. decembra 1910 pa je so-
deloval pri koncertu »Slovenske pev-
ske zveze« v Ljubljani ter žel najbolj-
ša priznanja. Priredil je sedem po-
ljudnih predavanj. Vsakemu je sle-
dilo mnogo najraznovrstnejšega ob-
činstva. Društvo šteje danes 2 častna,
112 rednih članov, 56 članov pevke-
ga in 35 članov dramatskega odseka.
Za 35 članov več, kakor lansko leto.
Tudi blagajniško poročilo jasno kaže
delovanje društva. Dohodki znašajo
4115 K 35 vin., stroški pa 3783 K 84
vin. Javna ljudska knjižnica čitalni-
ce je poslovala v 145. urah v 2195
slučajih, v katerih se je izposodilo
220 izposojevalcem 6803 knjig, lani le
4366 knjig. Knjižnica šteje 1559 del
v 1976 zvezkih. Čitalnica je naročena
na 33 raznih listov ter je članica 8
društev. Na občnem zboru se je spre-
jel točen poslovnik, katerega društvo
doslej še ni imelo. Novovoljeni odbor
sestoji deloma iz prejšnjih odborni-
kov, deloma iz novih moči. Cel odbor
pa sestoji iz samih mladih, za vse le-
po in dobro navdušenih. Želimo mu
obilo sreče in najboljših uspehov!

Pevsko in bralno društvo »Lad-
ja« v Devinu ima dne 1. januarja v
prostorih g. M. Pleša ob 3. popold-
ne svoj občni zbor.

Prosveta.

Slovensko deželno gledališče.
Jutri popoldne ob 3. se uprizori na
željo mnogih staršev poetična prav-
ljica s petjem in godbo »Trnjuljica«
(izven abonementa; za lože par).
Pojeta gđ. Thalerjeva in g. Povh.
Predstava je dobrodelna. — Zvečer
ob 7. (pozor!) se poje Kálmánova vo-
jaška opereta »Jesenski manevri«.
Da se omogoči poset gostom z dežele
in tujcem, se vrši ta predstava izven
abonementa; za lože nepar. Tudi ta
predstava je dobrodelna. — V torek
prvič v sezoni (za nepar) krasna
opera »Janko in Metka«, ki se v četr-
tek (za par) ponovi.

Engelbert Humperdinck: »Janko
in Metka«. Opera v treh dejanjih.
Humperdinck je direktni učence
Rik. Wagnerja ter si je za vzorne
predstave mojstrovih umotvorov v
Bayreuthu pridobil neverljive za-
sluge. Tudi Humperdinckova opera:
»Janko in Metka«, je pisana v slogu
Wagnerjevih oper, vendar ne epigon-
sko, imitatorsko, nego samostojno s
pikantno primesjo narodnega zna-
čaja melodij. Tudi Humperdinck pi-
še tematično z vodilnimi motivi, a iz-
vršuje te motive še izraziteje. Kras-
na, fina, v svoji fakturi docela mo-
derná njegova opera prelestnih melo-
dij in nežnega občutja bogate glasbe,
je zato razkošen užitek muzikalnim
poslušalcem. Zato pa je ta opera tudi
edina, ki se je v Wagnerjevem slogu
vzdržala zmogovito na vseh odrih ter
je danes na repertoarju vseh umetni-
ških gledališč tu in inozemstva. Po-
etično, čarobno besedilo izredne ljub-
kosti uspeh opere le še dviga. Opera
je resno umetniško delo, namenjeno
estetsko in glasbeno res izobraženim
poslušalcem zrelega okusa. Tudi pri
nas bo lepo opremljena in vzorno na-
šturirana. 8

Slovanski jug.

— Srbski ministrski predsednik
v Opatiji. Srbski ministrski predse-
dnik Nikola Pašić je v sredo popold-
ne z brzovlakom odpotoval iz Bel-
grada. Kakor poročajo srbski listi,
se je odpravil preko Budimpešte na
Reko, odkoder se s parnikom prepe-
lje v Opatijo. V Opatiji se najbrže
nastani v hotelu »Quarneroe«. Pašić
ostane v Opatiji do pravoslavnih bo-
žičnih praznikov, na kar se zopet
vrne v Belgrad.

— S procesa proti Vladimiru
Vašiču. Sodni senat, ki je vodil raz-
pravo proti falsifikatorju Friedjung-
govih dokumentov, Vladimiru Vašiču,
je bil sestavljen tako-le: Predse-
dnik Tadić, predsednik I. oddelka
mestnega sodišča, sodnika Radović
in Grašić, zapisnikar Mirko Mičić.
Državno pravništvo je zastopal

sodnik Andra Dimitić. Razpravi so
prisostvovali kot zaupniki: poslanec
dr. Masaryk, dr. Hinko Hinković,
glavni zagovornik v sagraških
»veleizdajniškem« procesu, dr. Theo-
dorović, odvetnik iz Zagreba, »vele-
izdajnik« dr. Žarko Miladinović, od-
vetnik iz Rume, »veleizdajnik«
Adam Pribičević, predsednik ar-
bskega časniškega društva Čurčić,
šef srbskega presbira Ristić in
dopisnik dunajskih listov dr. Kraus,
ki je lani na Friedjungovem procesu
opravil posel tolmača. Srbskim
časnikarjem pristop k razpravi sploh
ni bil dovoljen.

— Potovanje srbskega prestolo-
naslednika. Kakor javljajo srbski li-
sti, odpotuje prestolonaslednik kra-
ljevič Aleksander 3. januarja v Itali-
jo. Ustavil se bo v Raconigiju, kjer
bo gost kralja Viktorja Emanuela in
svoje tete kraljice Jelene. Kraljevič
ostane v Raconigiju par dni, potem
pa odpotuje na francosko Rivijero, v
San Remo, kjer se bo mudil toliko
časa, da bo popolnoma okreval. Prine-
se vrne v Belgrad šele koncem spo-
mladi.

— Komisija za ohranitev umet-
niških spomenikov na Hrvaškem.
Hrvaška vlada je imenovala za člana
te komisije za dobo od 1911 do 1915
slovenskega rojaka Janka Barleta,
prebendarja v Zagrebu.

— Smrtna kosa. V Kureoli v
Dalmaciji je umrl deželni poslanec
dr. Josip Zafiron. Pokojnik je igral
veliko vlogo v dalmatinskem poli-
tičnem življenju in je bil navdušen
zagovornik hrv.-srbskega narodne-
ga edinstva. Preteklo volilno dobo je
bil tudi državni poslanec.

Izpred sodišča.

Otroka hoteli odpeljati. Iz Tr-
sta poročajo: Kakor smo svoj čas po-
ročali, je nek Armin Fini iz Buenos
Aires dvakrat poskušal odpeljati svo-
jega otroka, ki živi pri njegovi ločeni
ženi v Trstu. Pri drugem poskusu je
prišlo do pretepa na cesti, pri katerem
je otrokova mati tudi sodelovala
z nohti. Zdaj se morata zagovarjati
pravni zastopnik Armina Finija, dr.
Just Dompieri in nek Adolf Weiss
zaradi hudodelstva zoper varnost živ-
ljenja, ker sta bila pri pretepu otrok
in mati neznatno poškodovana. Sodi-
šče je dr. Dompierija obsodilo na 100
kron globe, obtožena pa oprostilo.

Razne stvari.

* Milansko gledališče zgorelo.
Dne 22. t. m. zvečer je zgorelo v Mi-
lanu Verdijevo gledališče, eno naj-
večjih gledališč v Italiji. Človeških
žrtv ni. Kako je ogenj izbruhnil, še
ne vedo.

* Ugoden proračun Portugalske.
Na Portugalskem so uradno raz-
glasili, naj se južniti iz dežele izzene-
jo ter zapro samostani. Ker je portu-
galska vlada ustavila vse plače biv-
ših dostojanstvenikom, izkazuje pra-
račun za leto 1911 prebitek 116 mili-
jonov.

* Požar v samostanu. V samo-
stanu Heiligenkreuz, ki ga imajo ci-
stercijanci, je nastal ogenj, ki je
uničil samostansko cerkev. Uničenih
je mnogo umetnin. Gasilci niso mogli
rešiti ničesar.

* Nezgoda avijatika. Iz Johannis-
tala poročajo: Avijatik Dörner je pa-
del s svojim aeroplanom iz višine 60
metro na tla. Motor se je naenkrat
ustavil in aeroplan je jel padati. V
višini 15 metrov pa so se zapletle še
neke žice v vijak. Dörner in njegov
spremljevalec Sticker sta zadobila sa-
mo lahke poškodbe. Aeroplan pa je
močno poškodovan.

* Za en milijon denarja ponare-
dil. V Monakovem so prijeli nekega
katastrskega uradnika v bavarskem
finančnem ministrstvu, ki je za en
milijon denarja ponaredil. Ponarejal
je bankovce po 500 milirajzov, ki jih
je pošiljal neki družbi v Švicco, ki jih
je razpečevala po Nemčiji, Avstriji,
Angleškem in Braziliji. Nekega so-
krivca, ki je fotograf, so aretirali v
Curihu. Menda bodo aretirali še več
sokrivcev po drugih mestih. Policija
misli, da je zasledila veliko družbo
ponarejevalcev denarja.

Telefonska in brzojavna poročila.

Proces Vašić in pobesnela avstrijska
žurnalistika v službi vlade.

Dunaj, 24. decembra. Današnji
dunajski listi stoje pod vtiskom bel-
gradske Vašičeve afeze in ne vedo
dati duška svoji poparjenosti druga-
če, kakor da udrihajo po Slovanih
sploh in jih kar povprek dolže vele-
izdaje. Osobito današnji »Reichs-
post« zopet napada s pomočjo znanih
njenih Friedjungovih sofizmov pro-
fesorja Masaryka. Patetično vzkli-
me koncem svojega članka: »V Vašić

demov procesu sta bila dva, ki sta
bila s obadbo obsojena, namoč Va-
šić in prof. Masaryk.« Tudi današnji
»Deutsches Volksblatt« ponavlja še
dostikrat ponavljane trditve av-
strijskega sunanjega ministra grofa
Aehrenthala, čed, da je prof. Masa-
ryk oni, ki je bil s tem procesom du-
piran, na koncu svojega članka pa
dolži prof. Masaryka naravnost vele-
izdaje. Koncem svojega članka pi-
še »Deutsches Volksblatt« dobesed-
no: »Proces Vašić je pokazal s svo-
jim razvojem kakor tudi s svojim za-
ključkom, kakšno je postopanje in
zadržanje in na kako nizko stopinjo
so že padli oni slovanski poslanci, ki
odhajajo od časa do časa na Balkan,
da se tam po njih zatrdilo na lieu
mesta objektivno pouče, o uspehih
avstrijske zunanje politike. Dolgo
časa so slepili avstrijsko javnost gle-
de tega in ta javnost jim je to tudi
verjela. Sedaj pa je padla z enim sa-
mim udarcem krinka raz skrivnost
in popolnoma jasno je, kakšni moti-
vi so bili za prof. Masaryka vodilni.
Proces Vašić je opomnil na vse one,
ki zahajajo na Balkan, da tam delajo
protiavstrijsko politiko. Pričakovati
pa se sme, da blamaža, ki jo je doži-
vel prof. Masaryk s tem procesom,
vendarle pouči te poslance, da ne bo-
do hodili več na Balkan. Proces Va-
šić je čisto jasno pokazal, da prof.
Masaryk ne goji samo veleizdajniške
ideje, marveč da je naravnost vele-
izdajalec.« — Kakor je poučen naš
dunajski poročevalec, sta bila ta dva
članka inspirirana od višjih avstrij-
skih krogov z namenom, da bi vsaj
nekoliko pokrila vtisk belgradskega
procesa.

Česko učiteljstvo in plača učitel-
stvu.

Praga, 24. decembra. V večer-
šnji seji češkega deželnega odbora so
se obravnavale zahteve češkega učitel-
tstva glede plač. Grof Schönberg
je vprašal šolskega referenta drja.
Buriana radi zahtev učiteljstva in
nasvetoval naj se njih plače uredi na
podlagi § 50. državnega šolskega za-
kona. Šolski referent dr. Burian je
odgovoril, da je češki deželni odbor
pripravljen zvišati učiteljem plače,
toda poprej je še treba gotove pre-
račune izvesti, vendar pa se plače ne
morejo urediti na podlagi zgoraj
omenjenega paragrafa. — Dr. Škar-
da je izjavil, da je za ureditev učitel-
jskih plač, toda ne potem navede-
nega zakona, ampak na podlagi dalj-
ših študij. Vprašanje učiteljskih plač
se tudi ne more prej urediti, predno
niso urejene deželne finance. To pa
se zopet ne more zgoditi brez dovo-
ljenja deželnega odbora.

Potovanje srbskega kralja in prestolo-
naslednika v Rim.

Belgrad, 24. decembra. Glasom
nekega belgradskega poročila se poda
prestolonaslednik Aleksander, ki je
sedaj že popolnoma okreval, v začet-
ku januarja v Rim, da obišče itali-
jansko kraljevo rodbino.

Belgrad, 24. decembra. Potova-
nje srbskega kralja Petra v Rim je
sedaj definitivno določeno. Kralj od-
potuje 21. januarja (po starem šte-
tu) iz Belgrada.

Nikola Pašić v Opatiji.

Belgrad, 24. decembra. Prejšnji
ministrski predsednik in sedanj
predsednik državnega sveta Nikola
Pašić je predvčeršnjem odpotoval
v Opatijo. Nadomestuje ga v njego-
vih poslih srbski zunanji minister
dr. Milovan Milovanović.

Napad na poslanca Stojkovića.

Belgrad, 24. decembra. Kakor
se javlja »Tribuna«, je bil v Lukovu
izvršen atentat na poslanca Jovo
Stojkovića. Neznani zlikovci so stre-
ljali nanj skozi okno. Oddali so tri
strele, vendar pa Stojković ni bil ran-
jen.

Gospodarstvo.

— Kovanje novih novcev po 50
vinarjev. V prihodnji plenarni seji
dunajske trgovske in obrtne zbornice
bo predložen predlog, naj se sklene z
Ogrsko dogovor zaradi kovanja nove
vrste novcev po 50 vinarjev.

— Uvedba monopola za vžigali-
ce. Po izjavah, katere je podal ogrski
finančni minister v ogrskem držav-
nem zboru o predpripravi za uved-
bo monopola na vžigalice v obeh dr-
žavnih polovicah, je gotovo, da bo ta
monopol v celi monarhiji v najkraj-
šem času uveden. V Avstriji so pred-
priprave bolj dozorele, nego na Ogr-
skem. Avstrijsko finančno minist-
rstvo se sicer še ni odločilo, ali bo dr-
žava sama monopol izvajala, ali ga
pa dala v najem kakim samostojnim
družbi. Industrijski svet se je v svoji
zadnji seji pečal s tem vprašanjem.
Izrekel se je za to, naj monopol izvr-
šuje posebna najemniška in obrtna
družba. Iz materijala, katerega sta
nabrale obe vladi, je razvidno, da
bodo najbrže dali prednost posebni
monopolni družbi, ker bi bil na ta
način riziko države minimalen. Tudi

avstrijski finančni minister Bilinski
je par dni pred svojo demitacijo vpra-
šal vse tovarne za izdelovanje vžigali-
ce tovarne državnih polovic, za
kakšno vsoto bi odstopile svoje na-
prave. Kupne cene so bile pa tako ne-
izmerno visoke, da bi bilo lukrativno
izrabljanje tega monopola popolno-
ma nemogoče, če bi se plačale te ce-
ne. Razventega bi morala pa država
kupiti še precejšnje število tovarn za
izdelovanje mazila za čevlje. Na ta
način bi morala tudi to fabrikacijo
monopolizirati, ali pa dotične obrte
opustiti, kar bi kupno ceno zopet
zvišalo. Pod takimi pogoji je skoraj
neverjetno, da bo država izvrševala
monopol v svoji režiji. Če se ustano-
vi obratna družba, tedaj je največ
upanja, da prodre naert avstrijske
»Länderbanke«. Če država sprejme
ta načrt, tedaj bo lahko že vnaprej
računala z gotovimi dohodki in bo
polagoma popolnoma zastoj dobila
vse tovarne za izdelovanje vžigalic.
Dočim bi v Avstriji »Länderbank«
sama ustanovila omenjeno obratno
družbo, bi na Ogrskem pri tem sode-
lovala ogrska eskomptna banka in
ogrski trgovska banka. To vpraša-
nje bo v nekaterih dneh rešeno in bo
monopol uveden, kakor kmalu mo-
goče, in sicer na ta način, da bo imel
veljavno s 1. januarjem 1911.

Izjava. *)

Jaz podpisani izjavljam, da ni-
sem z dopisom v »Rdečem Praporu«
štev. 127 z dne 14. t. m. v nikaki zve-
zi ali stiki.

V potrdilo je samo to, ker z gosp.
Čobalom niti ne obujem in niti ob-
čevati ne maram. To naj bode v po-
jasnilo tistim, kateri ne zaupajo
meni.

V Zagorju ob Savi, dne
20. decembra 1910.

Franc Habe, delavec.

* Za vsebino tega spisa je ured-
ništvo odgovorno le toliko, kolikor
to določa zakon.

Javna zahvala.

Društvo za oblačenje revnih sol-
skih otrok, ki je letos 45. leto obleklo
nad 230 revnih šolskih otrok, si šteje
v dolžnost, da se najsrčneje zahva-
ljuje cenjenim damam: Ge. Ivani Su-
pančič, ge. Justini Požar, ge. Ivani
in Mariji Premk, ge. Mariji Fleis-
man, dr. Triller Berti, Mariji Aleš-
vec, Mariji Triller, Juliji Moos, Anki
dr. Toplakovi, Mariji Pavlin, Mihaeli
Sega, Mariji Prelesnik, gđ. Elci Je-
lačin, Ani Göstl, Beli Kavčnik, Pipi
dr. Tavčarjevi in Eli Lozarjevi, ki so
požrtovovalno izdelavale obleke. Da-
lje se zahvaljuje sledečim dobrotni-
kom, ki so materijelno pripomogli k
obdarovanju in sicer: Mesto Ljublja-
na 200 K, »Ljubljanska kreditna ban-
ka« 200 K, »Kmetka posojilnica
ljubljanske okolice« 200 K, neimeno-
vani 50 K, neimenovani 50 K, g. Ed.
Horak 50 K, g. ces. svetnik Ivan
Murnik 40 K, g. ces. Ivan Knez in Ro-
bert Kollmann po 20 K, po 10 K so
darovali: ge. dr. Bretl Jelka, dr. Zu-
pančeva, Terezina Lenčec, Roza Rohr-
mann, Franja Urbane, Antonija Go-
gala, pl. Grasselli Marija, Franja
Velkavrh, Antonija Malijeva, Fran-
ja Levičnik, dr. Šlajmer Vera, Josi-
pina Čuden, dr. Murnik Pavla, dr.
Papež Vera, dr. Sayer Helena, Minka
Jelačin, Marija Pavlin, dr. Toplak
Anka, dr. Kokalj Marija, dr. Grego-
rič Franja, dr. Hudnik Lina, Cecilija
Kavčnik, Antonija Kadivec, Mari-
ja Petričičeva, Evgenija Popović, dr.
Oražen Evgenija, Josipina Arce, Fran-
ja dr. Tavčarjeva; gg. prof. Pleterš-
nik, nadsv. Martinak, Ivan Mejač,
Janko Češnik, dr. Munda, dr. Pirc,
Elja Predovič, ravnatelj Prosenec,
dr. Krisper, poslanec Ivan Hribar,
Milan Leustek, dr. Triller, dr. Maja-
ron, Ferdinand Stare, Alojzij Lilleg,
Anton Dečman, Pavel Magdič, notar
Plantan, notar Hudovernik, Josip
Turk, Alb. Hlavka, Ivan Vrhovnik;
po 6 K so darovali: gđ. Pregl, ga.
Kristina Bayer in c. kr. predilnica;
po 5 K so darovali: ga. Ivana Supan-
čič, ga. Josipina Vidmar, Josipina
Zakelj, Marija Perdan, Ada Perdan,
Marija pl. Trnkoczy, dr. Ferjančič
Julija, Francka Kavčič; po 4 K so da-
rovali: ga. dr. Jenko Terezina, Ma-
rija Pleško, Marija Terpinc; po 2 K
so darovali: g. Andrej Seneković, dr.
Zbašnik Tilka, g. Ivan Koemur, Da-
rila v blagu so poslali: gg. Oroslav
Bernatović, Gasner, J. Krenner, Ida
Škof, A. Skaberne, Josipina Her-
rlich, Julija Stor, Franz Ksav. Sou-
van in Souvan sin. Pečivo so darova-
li: g. Bizjak, Jančar, Zalaznik, Zalar,
Žezek, Kačar, Smerke, Beden,
Schrey, Zagar, Jenko, Potočnik, Pirc,
Bračar, Pauer, Petschnig - Plehan,
Novotny, Dolenc, Terček.

Vsem tem dobrotnikom se ime-
nom odbora najtopleje zahvaljata ter

priporočata še nadaljni naklonjeno-
sti

Ces. svetnik Ivan Murnik,
t. č. predsednik.

Franja dr. Tavčarjeva,
t. č. predsednica.

Ljubljana, 20. dec. 1910.

Izrebane srečke v kinemato-
grafu. Pri snočni kinematografski
predstavi je bila za dijaški dobitek
izrebane številka 19. Dobitek, ki je
pri zadnjem zrebanju odpadel na šte-
vilko 193, še dosedaj ni dvignjen. —
Ako dobitelj v določenem času ne
dvigne dobitka, pripade le-ta »Družbi
sv. Cirila in Metoda«.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslavšek.

Darila.

Upravištvu naših listov so po-
slali:

Za Ciril-Metodovo dru-
žbo: G. Janko Šraj, Postojna, K 1,
gđ. Jožica Milavec v Senožečah,
K 10—, ta znesek dal Tone za kole-
dar, — z radostjo polagam ga domu
na oltar, — če mu bog dal živeti let
še obilo — koledarjev bo kupil še le-
po število. — G. Peter Sterk, trgovec
v Ljubljani, K 12—, katere so daro-
vali družbi kot novoletno darilo sle-
deči darovalci: Neimenovan tu, K 1.
Joško Dežman, tu, K 1, Neimenovan,
tu, K 0-60, Nienovan K 1-10, Hugo
Hirsch, potnik, Dunaj, K 1—, Justel
Jurjovec, tu, K 1—, družina Sirmi-
kova, tu, K 2, Sterk Peter, tu K 2-30.
— G. Lavoslav Cvetič, tu, K 10—,
nabrali Ed. Kristan in prijatelji pri
odhodu Kristana na Dunaj z željo, da
se odhajajoči skoraj vrne zdrav in ve-
sel zopet v prijateljski krog. — Omiz-
je pri »Sodčku«: g. Danilo Zagar,
teinik v Pragi, K 3—, daroval gosp.
inž. Horvatin, kot član vipavskega
kluba. — Ga. Klementina Vončina v
Ljubljani, K 3—, mesto običajnih
božičnih in novoletnih voščil. — Sku-
paj K 39—. Hvala! Na zdar!

Za mestne uboje: G. Oro-
slav Bernatović, trgovec, tu, K 50,
podaril kot božičnico za mestne
ubojce.

Poslano.

Mnogostranska poraba. Gotovo ni do-
mačega zdravila, katero se da tako mno-
gostранsko porabiti, nego »Mollovo francosko
žganje in sol«, ki je inkisto bolesti utešujoče,
ako se nanaša z njim, kadar koga trga, kako
to zdravilo vpliva na mišice in živce krepljeno
in je zatorej dobro, da se priliva kopel.
Steklenica K 1-90. Po poštnem povzetju po-
šilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL,
c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben
9. V zaloga po deželi je zahtevati izrecno
MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno
znanko in podpisom. 6 92

Po zdravniških poročilih se pri
reumatizmu, protinu in nevalgijah
izborno obnaša kot izborna bolečina
tolazeče, na oplahnenje oteklin ter
obnovo premišnosti členkov delujoče
sredstvo Contrheuman.

Skrb za otroke vlada v vsaki
hiši in matere s skrbjo v sreč puščajo
otroke zjutraj v mraz in veter. Veči-
na nevarnosti, ki nastajajo iz vre-
menskih nepravil, se pa da odpraviti,
ako otrokom redno dajemo seboj na
pot nekaj znanih Fayejevih pristnih
sodenskih mineralnih pastilj, ki so
resnično izvrstne ter jih je toplo pri-
poročati.

Od 1500 bolezni, ki jih opisujejo
medicinske knjige, nastane večina,
kakor dokazuje dr. Paulson, iz nepaz-
nosti, posebno pa vsled napačne die-
te. Prebavljanje moti napačna dieta
tako zelo, da telo ne dobi zadostne
hrane in se ustavi zdrava menjava
snovi, iz česar nastanejo pogosto zelo
trdovratne bolezni. V takih slučajih
je treba pred vsem skrbeti za pravil-
no in dovolj močno prebavo. Za to iz-
borno učinkujoč prepat je dr. Ro-
sajev balzam za želodec iz lekarne
B. Fragnerja, c. kr. dvornega doba-
vitelja v Pragi. Dobi se tudi v tukaj-
šnjih lekarnah.

Priporočamo našim rodbinam
kolinsko cikorijo.

COGNAC

Grif Kegljevich István utóda
(Grafo Istvána Kegljevicha naal.)
PROMOTOR.

V tuzemstvu in inozemstvu izkustveno
odlikovan s čestnimi priznanji. 4088
SW Dobiva se posev. 18

Ali imate bolečine?

Od revmatizma, od protina, glavobola, zobobola? Ali ste si po prepihu, prehlajenju kaj nakopali? Poiskujte z bolečine tolažilnim, zdravilnim, krepijočim Fellerjevim fluidom z znamko »Elzafuida«. To ni samo reklama. Tucat se polakušajo 5 kron polakusne prosto. Izdelovalec samo lekarnar Feller v Subici, Elsin trg čev. 238 na Hrvaškem

Opozorjamo
na novo vrsto valjanosti „Pekotet“
enako doma delanim sa juho in
prikruho. Dobivajo se le v rumen-
nih ovojih po 1/2 kg v najfini-
jih kakovostih z napisom in sliko
„Štirje rumenjaki“
„Osem rumenjakov“.

Najlepša žensk — kako pa izgledate?

Kakor pač človek izgleda, ako najgost
katrat vidi seboj. — Ali zakaj pa se
mučite z njim? Kupite si v lekarni ali
drogeriji skatljico Fayevih pristnih so-
dskih mineralnih pastil, napolnite si
z njimi svojo mično bomboniero in jam-
čim vam, da se ga iznebite, ne da bi
vedeli kako — vsekakor pa na najpri-
jetnejši način. Skatljica stane K 1.25.
Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th.
Guntzert, c. kr. dvorni založnik, Dunaj IV/1,
Grosse Meugasse 17.

Izborno varstveno sredstvo

MATTONIJEV
GLIESSHÜBLER

naravna
alkalična kislina
proti vsem
infekcijskim
boleznim;
izvira iz čiste
granitne skale.
Pri mnogih epidemijah sijajno preizkušeno.

Proti

zobobolu in gnijolobi zob
izborno deluje dobro znana
antiseptična
Melusine ustna
in zobna voda

ki udrži dlesno in odstranjuje
neprijetno sapo iz ust.
1 steklenica z navodilom 1 krono.
Deželna lekarna Milana Leusteka
v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1
poleg Franc Joželovega jubilejnega mostu.
Melusine-ustna in zobna voda.
Sunja, Hrvaško, 22. februarja 1908.
Blag. gospod. lekarnar!
Prosim vlijudo, pošljite mi zopet
tri steklenice vaše izborno delujoče
antiseptične melusine-ustne zobne
vode, katera je neprekosljivo sredstvo
zoper zobobol, utrja dlesno in od-
stranja neprijetno sapo iz ust. Za
ohranjenje zob in osveženje ust jo bom
vsakomur kar najbolje priporočal.
Spoštovanjem
Mato Kaurinovič, kr. pošte meštar.

Zapomni, ne zabi:
Bolan ali zdrav,
Le „FLORIAN“ rabi,
Želodcu bo prav!

je krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost „ „ „ 4.80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Meteorološko poročilo.

Vidna nad morjem 3062. Srednji zračni tlak 766.9 mm

Decamber	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
23.	2. pop.	742.8	-3.1	sl. zahod	megla
	9. zv.	742.7	-4.3	sl. jvzhod	
24.	7. zj.	749.3	-5.9	sl. svzh	

Srednja včerajšnja temperatura -4.1°,
norm. -2.3°. Padavina v 24 urah 0.0 mm

Zaloga
sukna, platna,
modnega in
manufakturnega
blaga.

Franc Souvan sin, Ljubljana
Mestni trg št. 22 in 23.
Manufakturna veletrgovina. 2280
Narodno podjetje.

Največja zaloga
preprog.
Popolne opreme
za neveste.

Zahvala.

Vsem onim, ki so mi med bo-
lezni in ob smrti mojega ljubljene-
ga, nepozabnega soproga, gospoda

Antona Jugovica
posestnika
in pekarskega mojstra

izkazali toliko presrečnega sočutja,
dalje onim, ki so dragemu pokoj-
niku dali zadnje spremstvo in daro-
valcem lepih vencev izrekam svojo
najodkritosrečnejšo zahvalo.

KRŠKO, dne 22. decembra 1910.

Amalija Jugovic.

Dober 4262

kovaški pomočnik

se sprejme takoj pri gosp. Val.
Urbančiču, kovač. eni mojstru v
Ljubljani, Dolenjska cesta št. 1.

Hiša, žaga, mlin, gospodarsko
poslopje, njive in travniki
ob reki Kulpi na Vinici
se prodaja.

Vprašanja na Josipa Drašlerja, c. kr.
kancelista v Kranjski gori. 4259

Sanssouci

priznane najboljša znamka, izdelek po franc. metodi
Carte d'Or, Carte blanche, . . . K 2.50
Asti spumante Torino, specialiteta . . . K 2.25
Bakarska vodica, primorska specialiteta . . . K 2.—
Gennaro Ossoinack, Gorica
odlikovane šampanjske kleti.
3671 Embalaža gratis. 4197

Žagar

za žago na jarem (Vollgatter), ki dobro
razume napenjati in brusiti, z dobrimi
izpričevanji se takoj sprejme.
Ponudbe pod „Gaterist“ na
upravnistvo „Slov. Naroda“. 4193

IVAN KACIN

Polhov Gradec pri Ljubljani
izdelovalnica harmonijev
po najnovejšem ameriškem sistemu.
Izdeluje vsakovrstne harmonije za sole
dom in pevska društva. 4202
Cenik gratis in franko.

Stampilije
vseh vrst za urado,
društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj
kavčukovih stampilij
Ljubljana, Sv. Petrac. 6.
Cenik franko.

Ženitna

ponudba!

Mladenci, star 26 let, iz-
učen trgovec s 24.000 K
gotovine, želi se priženiti
na kako posestvo s trgo-
vino na deželi. Uzame go-
spodično ali tudi vdovo
brez otrok od 20 do 30 let.
Ponudbe s fotografijo pod
„A. P. 19“, glavna pošta
Ljubljana. 4238

dacar

z leino plačo 1000 kron, prostim sta-
novanjem in kurjavo. — Nastop s
1. januarjem 1911. 4244
Povabila daje **IVAN MÜLLER,**
Črnomelj.

Zakaj so mornarji tako čvrsti

Ste imeli večkrat priložnost občudovati
čvrstost mornarjev in ribičev. Oni žive na
morju med viharji in valovi in tako jih vi-
dite vedno z razgaljenimi prsi; toda nihče
od njih ne trpi ne na revmatizmu, ne na
bronhitis ali katarju. Redkokdaj se sliši
koga kašljati in med njimi ne boste našli
nikdar nikogar tuberkuloznega ali jetičnega.
In to zakaj? Vzrok je znan iz najstarej-
ših časov. Zdravniki so vedno nanašali to
na dejstvo, da mornarji dihaajo vedno katran,
ki je jako razširjen na ladjah.
Sedaj vsak ve, koliko pomaga katran
za bronhite in za prsi. Najmanjši zanemarjeni
revmatizem lahko povzroči bronhite in nič
ni težjega kot opustiti se zastarelim bronhitov.
Nikdar ne moremo zadosti priporočiti
bolnim, naj si pomagajo takoj v začetku;
in najnavadnejše, najgotovješe, najbolj pri-
prosto in najceneje sredstvo je, piti vodo
iz katrana med jedjo. Toda ona, ki se na-
vaden izdeluje je malo uspešna, ker se na-
vaden katran ne razstopi v vodi.
Danes hvala gospodu Guyotu, lekarnarju
v Parizu, ki je iznašel sredstvo, potom ka-
terege, se lahko katran razstopi. V vseh

lekarnah se lahko dobi pod imenom »Gou-
dron-Guyote« katranovo zdravilo, ki je zgo-
ščeno v najvišji meri, ki dovoli vodo zred-
čiti in ki je jako uspešna.
Zaporedno uživanje zdravila »Goudron-
Guyote« v vseh jedilih, v množini kavine
žlice na vsak kozarec vode ali kakoršne si
bodi pijače, ki se jo navadno pije, zadostuje,
da ozdravi najhujši revmatizem in najbolj
zastarele bronhite. Večkrat se namerava usta-
viti napredek jetičnih ozdravitelj jo. Ker ka-
tran ustavi razdelitev tuberkelnov v pljučih
uničujoč bacile, ki so vzrok te razdelitve.
Najmanjši zanemarjen revmatizem ima
lahko za posledico bronhite in zato ne mo-
remo nikoli zadostno priporočiti bolnim, naj
si v začetku pomagajo z zdravilom »Gou-
dron-Guyote«.

Mlad mornar.

Ako bi se vam hotelo prodajati ta ali
oni produkt namesto pravega »Goudron-Gu-
yote« ne zaupajte, ker se gre edinele za do-
biček. Je brezpogojno potrebno, če hoče kdo
ozdraviti od bronhitov, katarjev, starih in
zanemarnih revmatizmov in jetike, da za-
hteva pravi »Goudron Guyote«. Dela se iz
katrana, neke posebne vrste obrežne smreke,
ki rase na Norveškem in je napravljeno od
izumitelja raztopljivega katrana; in to zado-
stuje v dokaz, da je uspešnejše kot vsaka
podobna sredstva. K zaključku, za preprečiti
vsake zmesnjave, pazite na znamko. Pravi
»Goudron-Guyote« ima ime Guyot natisneno
v velikih črkah in svoj podpis v treh barvah:
v vijoličasti, zeleni in rdeči po črni kot na-
slov: Maison Frère, 19, rue Jacob, Paris.
Zdravljenje stane samo 10 vin. na dan
in tudi ozdravi.

P. T. — Oni, ki se ne morejo privaditi
okusu katrana, lahko nadomestijo »Goudron-
Guyote« s »Kroglicami Guyote« iz norveškega
katrana obrežne smreke, vzemši po dve ali
tri kroglice pri vsaki jedi. Na ta način si
lahko pridobite iste zdravstvene učinke in
tudi enako zdravje. Zavzete pred jedjo in
tudi vmes, te kroglice so lahko prebavljive
skupno z jedmi in delujejo kar najbolje na
želodec in telo sploh. Prave »Kroglice Gu-
yote« so bele in podpis Guyot je črno natis-
kan na vsaki kroglici.
Glavna zaloga: Maison Frère, 19, rue
Jacob, Paris. Nadalje se še dobiva v lekar-
nah: Gabriel Piccoli, Sušnik, Ub. pl. Im-
koczy in v vseh boljših lekarnah.

Ženitna
ponudba.

Izobražena, 34 let stara gospo-
dica, simpatične znanosti, mirnega
temperamenta, v gospodinjstvu prav
dobro izurjena in skromna v za-
btevah, s premoženjem okoli 3000
kron, se želi seznaniti v svrhu shte-
nitve zakona s starejšim gospodom,
ki ima primeren eksistenco.
Samo resne, ne avarne po-
nudbe naj se pošiljajo na upra-
vnistvo „Slov. Naroda“ pod naslovom:
„Srečen zakon“ do dne
10. januarja 1911. 4235

CZUBA-COGNAC
Czuba Durozier & Cie
Best-Nerte française
Dudafek
Ustanovljeno 1884. Dobi se povsod.

staropretokuden, neutralizir po-
moček za kvižije, jamči za vedno
enakomernost in dobroto. Neome-
jeno stanovitno. 4030

Malo domačijo

blizu velike ceste in žel. postaje, s
hišo s tremi sobami, kuhinjo in hra-
mom, dalje z lepim sadnim drevjem
zasajen vrt itd., prodaja **Joževnik v**
Poličanah na Sp. Štajerskem. 423

GEOMETER

z državno izkušnjo, Čeh, zmožen nem-
ščine in deloma hrvaščine išče mesta
pri p.n. civilnih geometrih ali v stavbni
pisarni. — Ponudbe pod „Geometer
9758“ na inšeratno kancelijo **J. Grégr**
v Pragi, Jindřichova ulica 19.

Dobro vpeljana

kovačnica

in orodje zraven se odda takoj za
več let v naje n blizu Ljubljane.
Kovač mora biti izurjen pri konjih in
drugem delu. Kje, pove upravnistvo
„Slov. Naroda.“ 4255

Gostilna

se odda v najem ali na račun

v obljudenem kraju blizu večje želez-
niške postaje in tovarne na Gorenj-
skem. Za pojasnila se je obrniti na
upravnistvo „Slov. Naroda“ v Ljubljani.

Trgovsko izobražen

zaseben uradnik

samec, 35 let star, Slovenec, do
poljubne višine vsrčine zmožen,
išče pri večjem trgovskem pod-
jetju, ali bančnem zavodu pri-
merne službe.
Nastop začetkom maja 1911.
Prijazne ponudbe pod A. Z.
upravnistvu „Slov. Naroda“. 3899

Ženitna

ponudba.

Izobražena, 34 let stara gospo-
dica, simpatične znanosti, mirnega
temperamenta, v gospodinjstvu prav
dobro izurjena in skromna v za-
btevah, s premoženjem okoli 3000
kron, se želi seznaniti v svrhu shte-
nitve zakona s starejšim gospodom,
ki ima primeren eksistenco.
Samo resne, ne avarne po-
nudbe naj se pošiljajo na upra-
vnistvo „Slov. Naroda“ pod naslovom:
„Srečen zakon“ do dne
10. januarja 1911. 4235

CZUBA-COGNAC
Czuba Durozier & Cie
Best-Nerte française
Dudafek
Ustanovljeno 1884. Dobi se povsod.

LIEBIGOV mesni
izvleček

Prodaja se 4254
prostorna hiša
z dvorano, vrtom in dvoriščem; pri-
pravna je za vsako obrt.
Poizve se pri lastniku **Jenkeva ulica**
št. 16.

Če iščete

dobro, zanesljivo dobaviteljsko za predmete za
uporabo in darila, zahtevajte takoj z do-
pienico bogato ilustrovani glavni cenik s
3000 slikami od c. in kr. dvornega dobavitelja

JANA KONRAD 2910
Most št. 555, Četko.

Vsem prijateljem
in znancem kličem

vesele božične praznike
in veselo novo leto!

FRAN ČUDEN,
ur. trgovec in po-
sestnik v Ljubljani.
4257

Lepa hiša

s sadnim vrtom, 14 let
davka prosta, zelo pri-
pravna za penzionista,
v lepi legi, se prodaja. 63
Več pove upravnistvo „Slov. Naroda“.

Sprejme se

potnik

z usnjem, ki ima veselje potovati proti
proviziji. Pismene ponudbe pod „J.
A.“ na upr. „Slov. Naroda“.

Naročila za

== vizitnice ==

sarajema

Narodna tiskarna
in
Narodna knjigarna

Važno za urade in trgovce!

Ravnokar je izšel

stenski koledar

za leto 1911

ki je zelo praktičen za vsakega

Cena 30 v komad

Dobiva se pri založniku

FR. IGLIČ, Ljubljana,
4125 Mestni trg 11-12.

Uradno dovoljena, že 15 let obsto-
ječa najstarejša ljubljanska

posredovalnica stanovanj in služeb

G. Flux

Gospodsk. ulica št. 6,
priporoča in nametja le boljše

službe iskajoče vsake vrste

kakor

privatno trgovsko in gostilniško osobje.
Izbira različnih služb, zlasti za ženske.
Vestna in kolikor možno hitra postrežba
zagotovljena. 4238

Pri vnanjih vprašanjih se prosi znamka za odgovor.

Ženitna

ponudba.

U zakon bi vzel priletno
žensko, ki bi imela nekaj
premoženja. Usi drugi po-
datki se poizvedo pozneje.
Dovoli pod „F. J. 49“
v Ljubljani, glavna pošta
restante. 4237

Narodno-napredno dijaštvo.
(Nadaljevanje.)

Zgoraj navedenimi M. Černičevimi izjavljani se naši nazori popolnoma strinjajo in če pomislimo, da so Černičevi stavki samo sad desetletnega radikalnega »nepolitičnega« delovanja, oziroma, da govorimo s Černičem, sad »velike radikalne laži nadstrankarstva«, mora biti vsak, več ko prepričan, kako pravo je naše naziranje o djačstvu in politiki, vsled katerega nismo nikoli sledili radikal-

Svobodna misel. Organizacija slovenskega narodno - naprednega dijaštva ima vsled svojega svobodno-miselnega programa gotovo interes na slovenskem svobodnemiselnem gibanju. Zato ji ne more biti vseeno, ko vidimo povsod samo stagnacijo, in komaj sledove prejšnje agilnosti. — Ker »Slovenska sekcija mednarodne zveze Svobodne Misli« nikakor ne sme ostati v sedanji letargiji, za danes samo naznanjamo, da bomo, če ne bo garancij za uspešno delovanje pri sedanjem vodstvu, morali poskrbeti za radikalno, oziroma protiradikalno reformo, kajti drugače bomo

Avstr. prodajna pisarna
Emil Honigmann
Dunaj IX,
Löblichgasse 4.

Odlikovana
Prva kranjska
tvornica klavirjev
Ljubljana
Hilšarjeva ulica 5 Recherjeva hiša
RUDOLF A. WARBINEK

Ekspert v vse dežele.

Jamstvo šest let.

Priloga svoje prve vrste, za vsa podnebja
solidno narejene **pijanine, klavirje in**
harmonije tudi samograjne
za gotov denar, na dolga od-
plačila ali napešede.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno
in računijo najceneje.

Največja tovarnica na avstrijskem jugu.

[illegible]

Ženski vestnik.

Prve boriteljice pred tridesetimi leti so skušale pokazati svojo srelost, razumnost, z eno besedo svojo duševno enakovrednost z možem na kar najjasnejši način. In to stremenje jih je zapeljalo na napačno pota. S tem, da so hotele biti z možmi enake, so skušale postati možu podobne. Da bi se jim ne očitala ženska mehkoča, občutnost, gizdavost itd. so si hotele prisvajale moške lepe in grde običaje. Oblačile so se po moški, dajale so si lase na kratko striči, govorile so nalašč drzno in cinično, kadile so itd., da bi dokumentirale svojo ljubezen do resnega dela, kazale so se, kakor bi jim ne bilo do tega, da bi moškim ugajale. Niso hotele biti več žene, temveč »možakarice«.

Ta pomilovanja vredna napaka je največ škodovala ženskemu gibanju v očeh moških, kajti marsikateri mož si ni mogel samostojne, emancipirane ženske drugače predstavljati, kakor kot »možakarico«. Še dandanes slišimo iz ust mož, ki so sicer naprednega, modernega mišljenja, nazore, s katerimi se žensko gibanje oboja, kajti jemlje ženi njeno ženskost in jo pretvarja v nekaj neutrum, v tvor srednjega spola, ki nima za moža prav nikake privlačnosti več. Ženo bodočnosti si pa predstavlja kot strahilo, ki bo v možu vzbujal edinele odpor.

Ti nazori so pa napačni, kar lahko potrdi vsak mož, ki pride v stik s takozvanimi emancipiranimi ženami ter jih osebno pozna. Že zdavnaj so minoli časi, ko je hotela vsaka dijakinja, vsaka samostojna ženska izgledati ter se obnašati kakor mož. To so bili le posamezni poskusi, kakršne porajajo prvi burni začetki vsakega upora, vsake revolucije. Prvi ropot se je že zdavnaj pomiril. Današnje dijakinje, današnje samostojne žene se zavedajo, da so »možakarice« ravno tako nekaj nenaravnega in smešnega, kakor mož, ki se obnaša kakor ženska. Dandanes žena ne stremi za tem, da bi bila možu podobna, temveč da bi bila enakopravna z njim.

Kajti zdavnaj je že izginilo prvotno nevzdržljivo naziranje, da mora vsaka »emancipirana« žena ostati stara devica ter živeti v celibatu do smrti. Če danes govorimo o emancipaciji žene, tedaj pomenja to samo duševno in gospodarsko emancipacijo — t. j. večjo izobrazbo in gnotno osamosvojenost žene — ali pa politično emancipacijo — t. j. doseči iste politične pravice, kakor jih ima mož. Nikakor pa to še ne znači tudi emancipacije od moža in družine. Emancipirana žena t. j. izobrazjena žena, ki se samostojno živi, se ne boji tako zelo starega devišstva, kakor neemancipirana družica, za katero pomenja samski stan gnotno odvisnost od sorodnikov, včasih tudi bedo in siromaštvo. Ni ji treba, da se omoži za vsako ceno in da vzame prvega, ki ji pride nasproti, temveč lahko izbira. S tem se pa še nikakor ne odreka možitvi.

Vkljub temu, da mnoge od njih — bodisi v šali ali pa za res, kakor mladi možje — proglašajo, da se nečejo omožiti, se vendar vsaka rada omoži, seveda, če doli takega moža, ki vsaj približno odgovarja idealu, ki si ga je bila ustvarila. In vkljub temu, da ima svoj zaslužek in širše duševno obzorje nego deklice, vzgajene po starem načinu, zna vendar biti čisto prijetna in ljubka nevesta, ravno tako, kakor zna biti nežna, udana in skrbna soproga in mati.

In tako naj to bo in mora biti, da ne bo življenje oropano za svoj najkrajši čas.

Žena si vkljub temu, da študira, da sedi v uradih in se peča z obrtjo in rokodelstvom vseh vrst, vendarle lahko ohrani svojo ženskost; lahko ostane previdna, pametna, praktična, da, tudi energična in stroga v svojem poklicu, in lahko ostane pri tem fina, čuvstvena, nežna, vesela in prijazna.

Ameriške študentke so najboljše dokaz temu. Vkljub temu, da študirajo na univerzi, in so celo univerzitetne profesorice, so vendar tako prijazne, vesele in zabavne, da vsak moški odide kar očaran iz takega ženskega dijaškega kolegija. Kakor vsaka Američanka, tako skrbi tudi emancipirana Američanka prav zelo za svojo zunanost. Hoče ugajati — in to se ji po navadi posreči. Pariške advokatke so nekatere tako prijetne, da n. pr. dovorniki ljudje pojasnjujejo uspeh doktorja gospodične Miropolske, katere klientinje so bile vse doslej od porote oproščene, za uspeh nenavadne lepote in prijaznosti te mlade advokatke.

Jasno je torej, da žensko gibanje nikakor ne spravlja s sveta ženskosti in da tudi emancipirana ženska lahko moškim ugaja. Da, nekateri moški celo trdijo, da zna biti pametna, samostojna ženska, če je obenem prijazna in nežna, mnogo prijetnejša družica življenja, nego nesamostojna in nepraktično vzgojena deklica »starega sloja«.

Žensko ostanje vrljeh vsaj učnosti in neodvisnosti vendarle vedno pred vsem števna bitja; ni se jim pa treba za to lastnost sramovati, ni se jim treba skrivati in maskirati, kajti ravno to jih dela vabljive in jih duševno razlikuje od moškega, ki je pred vsem umetveno bitje.

Z Amerikanskimi ženskimi kolegij. Med zavodi za žensko kulturo, ki obstoje v ameriških Zedinjenih državah, so najvažnejši sledeči, znani pod imeni: Vassar, Barnard, Smith, Wellesley, Bryn Mawr in Radcliffe. Oba poslednja zavoda sta najslavnejša glede znanstvenih predavanj. Vendar pa se razlikujeta drug od drugega. Prvi je popolnoma neodvisen od vsake univerze, drugi zavod pa je priključen vseučilišču Harvard, ki ima upravo in nadzorstvo nad tem ženskim zavodom.

»Bryn Mawr College« leži v bližini istoimenskega mesta, nekaj milj oddaljeno od Filadelfije ter obsega 10 poslopij, zvanih »Halls«. Od teh je 6 izključno namenjenih stanovanjem dijakinj. Z vsemi stranskimi prostori, parki, igrišči i. dr. obsega ta zavod 52 hektarov.

Ves zavod je opremljen po vseh zahtevah modernega komforta, razsvetljen je z elektriko in grejejo ga povsem termosifoni. Diakinje imajo 8 prostornih spalnic in nekaj elegantnih dvoran za posete in razgovore. One, ki se nočejo same česati, dobe frizerko, ki je stalno nameščena v zavodu.

Diakinke se dele v tri kategorije: »graduates«, »undergraduates« in »hearers«.

»Graduates« se imenujejo one, ki so že dosegle na kakem drugem zavodu ali na kaki ameriški ali tuji univerzi kako akademsko stopnjo. Te vstopajo v Bryn Mawr, da dovršijo popolnitvene nauke. V to kategorijo spadajo tudi one, ki so dobile stipendij 525 dolarjev, katerih je 11 in jih razpisuje vsako leto zavod sam za naslednje predmete: latinski, grški, angleški, drugi romanski, nemški jezik, filozofija, zgodovina, politika, gospodarstvena politika, kemija, biologija. Poleg teh podpor, ki se imenujejo »fellowships«, je še nekaj manjših po 200 dolarjev, ki se imenujejo »scholarships«. Te se razdeljuje vsako leto med »graduates«, ki so z najboljšim uspehom napravile izpit iz teh predmetov. One, ki so dobile te stipendije, morajo biti prisotne pri vseh kolegijih in poleg tega vsak dan po eno uro delati v zavodskih bibliotekah. Nositi pa morajo poleg tega akademsko togo in čepico.

»Undergraduates« predstavljajo najštevilnejšo kategorijo. K njim se prištevajo vse one, ki hočejo dovršiti redne tečaje v štirih letih in napraviti koncem študij nekaj doktorat (»baccalaureus«). One, ki hočejo postati »undergraduates«, morajo položiti nekaj vzprejemni izpit. V Bryn Mawr se pripuščajo žene vsake starosti in v tem se razlikuje ta zavod od drugih, ki ne sprejemajo dijakinj, ki niso že prekoračile 16. do 18. leta.

»Hearers« (slušateljice) so zopet one, ki obiskujejo le nekaj odrejenih tečajev. Kot take se sprejemajo samo ženske, ki niso prekoračile 25. leta. Stanovati morajo v zavodu, docim smejo stanovati »graduates« in »undergraduates« tudi zunaj zavoda.

Zavod podeljuje nastopne naslove: »bachelor of arts« (nekako bakalauric književnosti in umetnosti), »master of arts« (učiteljska književnosti) in »doctor of philosophy and Master of arts« (doktor filozofije in učiteljska književnosti). Oba poslednja naslova se podeljujeta samo onim, ki so dosegle že prvi naslov »bachelor of arts«. Le malo je učenek, ki dosežejo ta dva zadnja naslova, ker sta izpita izvanredno težka.

Red predavanj je ustrojen po pravilih vseučilišča Harvard. Tečaji so oblikovani in prosti. Vsaka dijakinja, ki se je vpisala v kak prosti predmet, mora zahajati v tečaj najmanj deset ur na teden. Na zavodu predava 72 rednih in izrednih profesorjev, med njimi 37 profesorice.

Veliko pozornost obračajo na telovadbo. Vsaka dijakinja mora obiskovati telovadbo. V zavodu se kultivirajo vse vrste športa kakor: »tennis«, »hockey«, sabljanje, »eriket«, »water polo«, jahanje itd.

Plačati pa morajo za hrano 300 do 325 dolarjev (v tem je vračunana tudi stanarina in kurjava), »undergraduates« pa plačajo razven tega še 200 dolarjev ukovine na leto. K temu pride še 20 do 36 dolarjev za pohajanje laboratorija. Ukovina za »graduates« znaša 125 dolarjev, tako da potroši vsaka študentica na leto 550 do 600 dolarjev (2750 do 3000 K).

Zanimiva je uredba »Radcliffe Collegeja« v Baltimori, ustanovljen leta 1879 od gospe Elizabete Agassir, vdove slavnega prirodopisca. Število učenek je bilo l. 1879. samo 27, l. 1900 pa že 456. Sicer je uprava tega zavoda enaka oni v Bryn Mawr samo, da je v nekaterem oziru odvisen od vseučilišča Harvard. Ta zavod ima

večje stipendije, eden znaša celo 600 dolarjev (3000 K), poleg tega pa podeljuje na leto še tri nagrade, eno za najboljši metriški prevod iz grščine, eno za najboljšo angleško razpravo o književnosti in eno za najboljšo originalno delo (»the best original work«).

Gostilniška koncesija

se takoj odda

Več se izve: Ljubljana, Maršičeva cesta 38. 4200

Ljudevit Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach) na Koroškem.

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za lovce in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi izdeluje stare samokresnice, sprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izviruje. Vse puške so na c. kr. preskuševalnici in od mene preizkušene. — Ilustrovani ceniki zastoj.

Peydlin

Najbolje za zobe

Pristni kranjski

lanenooljnati firnež

Oljate barve

v posodicah po 1/2, 1 kg kakor tudi v večjih posodah.

Fasadne barve

za hiše, po vzorcih.

Slikarski vzorci

in papir za vzorce.

Šaki

pristni angleški za vozove, za pohištna in za podo.

Steklarski klej

(hiš) priznane in strokovno preizkušene najboljši.

Karbolinej

prve vrste

Mavec (gips)

za podobarje in za stavbe.

Čopiči

283

domačega izdelka za zidarje in za vsako obrt

priporoča

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna sijajnih barv, krasov, lakov in steklastih mas.

Zahtevaše cenike!

August Repič

soder v Ljubljani 40

Kolezijska ulica št. 16 (v Trnavu) .. izdelaje, popravlja in prodaja vsakovrstne

sode

po najnižjih cenah.

Blaž Jesenko

Ljubljana, Stari trg 11

priporoča

klobuke

cilindre, čepice itd.

najnovejša fasone

po najnižji ceni.

Najcenejše

dežnike in solnčnike

domačega izdelka priporoča

tvornica dežnikov in solnčnikov

Jos. Vidmar

Ljubljana

Pred školijo 18, Stari trg 4, Prešernova ulica 4.

Potniki v Ameriko kateri želijo dobro po ceni in za neslajve potovati naj se obrnejo na **Simona Hmetelca** v Ljubljani Kolezijske ulice 20. Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno

F. K. Kaiser puškar

v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 6

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

pušk in samokresov

lovskih potrebnosti, vseh del koles (biciklov) kakor tudi umetnih ogenj

po najnižjih cenah.

Popravlja pušk, samokresov, biciklov točno in solidno.

Cenovni zastoj in politična prava.

POZOR!

Najnovejši in najtinejši

pletilni stroj

za jopice, negavice, in druge pletenine nudi v akomur brez razlike trajen in dober zaslužek.

Glavno zastopstvo in prodaja za Kranjsko, Primorsko itd. 2578

Franc Kos

mehanična industrija pletenja modne konfekcije

v Ljubljani, Sodna ulica št. 3. Prospekti in ceniki brezplačno.

Lastniki tovarn za opeko in cement

zahtevajte samo stroje preizkušene sestava trdke

K. Novotný

Specijalne tovarne strojev za keramiko in livarna

Praga-Visočany

Opreme za krožne peči, transmisije, posode za impregniranje lepenke i. t. d.

Na vpogled mnogo priporočil. 3820

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupi vir. 2815

Kg sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2 1/2 K; prima polbellega 2 3/4 K; belega 4 K; belega puhačega 5 1/2 K; kg velenega snežnega belega, puljenega, 6 1/2 K; 8 K; kg puha, si tega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najtinejši prsi puh 12 K.

Narčila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 20 cm široka, z dvema zglavnicama, 60 cm dlj, 60 cm šir, polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhačim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 0 K, 1 K, 14 K, 16 K, zglavnice 3 K, 3 1/2 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir, 13 K, 14 K, 70, 17 K, 80, 21 K, zglavnice, 90 cm dolga, 70 cm šir, 4 K, 50, 5 K, 20, 5 K, 70, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 110 cm šir, 12 K, 80, 14 K, 80. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešen'ce št. 767, Češko

Lasne vpletke

(kite)

dolga prevoza . . . K 5-

poldolga prevoza . . . " 7-

kratka prevoza . . . " 9-

" veča " 12-

nežno svetle (blond) in sive 20%, dražje priporoča

S. Strmoli,

brivec in lasničar,

Ljubljana, Pod Tranco št. 1,

(zraven čevljarkega mostu).

Izdeluje vsa lasničarska dela solidno in okusno. Cena za delo kite 3 K. Kupuje zmedene in rezane ženske lase po najvišjih cenah. 1164

Kolesarjem

= v znanje! =

Kdor si hoče ohraniti svoje kolo v dobrem stanju, za časa rabe pa se ogniti mnogim stroškom, pusti naj svoje kolo v zimski seziji skrbno pregledati, očistiti ter v primerno temperiranem prostoru shraniti.

Vse to preskrbi proti mali odškodnini, primeren prostor pa da na razpolago brezplačno trdka

K. ČAMERNIK

špecialna trgovina s kolesi in njih posamezni deli

Ljubljana, Dunajska cesta 9.

Velika zaloga domaćih in tovarniških čevljev

Naročila po meri se izvršujejo točno in solidno v lastni delavnici.
MATEJ OBLAK, Kongresni trg št. 6.

Št. 38747 **RAZGLAS.** 4232

C. kr. poljedelsko ministrstvo je izdalo dovoljenje, da se sme
večja množina argentinskega mesa tudi v Ljubljano

poslati in tukaj občinstvu oddajati.
Vsled tega se po naročilu c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 29. novembra letos št. 28906 javno naznanja, da je argentinsko meso podvrženo vsem onim prireditnim predpisom, ki so veljavni za prodajo domačega mesa v Ljubljani. Prodajalnice z argentinskim mesom morajo biti označene s posebnimi napisi in nikakor ni dopuščeno argentinskega mesu privedati meso in kosti druge provenienice.

Prestopki teh predpisov se bodo kaznovali po § 64. zakona o živinskih kužnih boleznih z leta 1909 drž. zak. št. 170.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 20. decembra 1910.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:
Laschan I. r.

ED. ŠMARDAR
oblastveno potrjena potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta 18.

V novi hiši „Kmetijske posojilnice“, nasproti gostilne pri „Figovu“
Izdaja vozni listov za vse razrede francoske prekmorske družbe

Havre-New York
Vožnja traja samo 6 dni!

zdaja tudi vozne listke iz Amerike v staro domovino, prireja posebne vlake
in preskrbi okrožne vozovnice (Rundreisebillets).

Delniška glavica:
K 60.000.000.—
Rezervni in var-
nostni sklad:
K 16.000.000.—

Centrala v Pragi.

Ustanovljena l. 1868.

Podružnice v
Brnu,
Budjevecih,
Iglavi,
Krakovu,
Lvovu,
Moravski Ostravi,
Olomucu,
Pardubicah,
Plznju,
Prostějovu,
Taboru,
Dunaju, Herrng. 12.

Podružnica Živnostenske banke
Bančni prostori v Trstu: Via S. Nicolo 30.
Menjalnica: Via Nuova 29. Telefon št. 21-57.

Izvršuje vse bančne posle.

Obreštuje vloge
na vložni knjižici po 4,0
na tekočem računu po dogovoru.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje, devize in va-
lute. Daje predjem na vrednostne papirje in
blago. Dovoljuje stavbne in carinske kre-
dite. Daje promese za vsa žrebanja. Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi. Oskrbuje inkaso na vseh tu-
zemskih in inozemskih trgih.

Sprejema borzna naročila
ter se rada udeležuje s svojim kapitalom na dobrih
in naprednih industrijskih podjetjih.
Brzojavni naslov: Živnostenska, Trst.

Ljubljana **Fr. Ševčik** Židovska ul. 7.

puškar

priporoča svojo velike zalogo raznovrstnih

pušk in samokresov

lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, salskih in čeških strogo
preizkušenih pušk, za katere jamcem za dober strel. Posebno pripo-
ročam lahke treceve in puške Beck s Kruppovimi cevmi za brez-
dimni smodnik. — Priporočam tudi

veliko zalogo vseh lovskih potrebščin

po najnižjih cenah.
Popravila in narečbe se izvršujejo točno in zanesljivo.
Cenovniki na zahtevo vje zastoj in poštnine preste.

Perje
za postelje in puh
priporoča po najnižjih cenah
F. HITI
Pred Škofijo št. 20.
Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Važno! za Važno!
gospodinj, trgovce in živinorejce.
Najbolj in najcenejša potreba
za drobovje, komikalijske, različne ovi-
te, keramike itd. tudi po kmetijsko,
učno vede in sobni pralek, ribje
olje, različne in pocenjske mehe za
otroke, dišave, mila in sploh vse
potrebne predmete, fotografirane
aparate in potrebne kirurške
obvezila vsake vrste, sredstva za
dezinfekcije, veseli in paste za ta
itd. — Velika zaloga najfinjšega
ruma in konjaka. — Zaloga svežih
mineralnih vod in soli za kopel.
Oblastv. konc. oddaja strupov.
Za živinorejce
posebno priporočljivo: prečka sol
dvojna sol, soliter, ocojan, kolmoz,
krmilno apno itd. — Vnanja naročila
se izvršujejo točno in solidno.

Drogerija
ANTON KANC
Ljubljana, Židovska ulica št. 1.
Kupuje po najvišji ceni razna zelšča
(rože), cvetje, korenine, semena, skorje itd.

Ustanovljeno 1845. Ustanovljeno 1845.
Edini zavod
v Ljubljani
za kemično čiščenje oble-
ke in zastorjev, barvarija
in likanje sukna na par.
JOS. REICH
Poljanski nasip - Ozka ulica št. 4.
Sprejemališče
Šelenburgova ulica št. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Najboljši
čevlji
sedanjosti.
Cene brez konkurence!
Edina zaloga le pri trdki
I. KEBER
(pri zlatem čevlju)
Ljubljana, Šolski drevored 8
v Mahrovi hiši.

Avgust Agnola
Ljubljana,
Dunajska c. 13
Izborna zaloga
namiznih in
nastropnih
svetilnik
najnovejše
vrste
po nizkih cenah

na dom v Ljubljani:
dolga polena 1 seženj K 24.—
1 m 12.—
20 cm dolga, žagana in razsekana 1 seženj 20.—
1 m 14.—
Trake, premog, ogilje, briketi l. t. d.
najceneje pri trdki
ST. O. TAUZHER, Dunajska cesta št. 47, — telefon št. 152.
Štev. 1151.

Razpis.
Pri „Društvu v pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega
barja“ v Ljubljani je s 15. febr. 1911 izpraznjena služba provizoričnega
travniškega mojstra.

S to službo so združeni dohodki letnih 1200 K, ki se morejo po zado-
voljnem službovanju primerno zvišati.
Prosilci s potrebno kmetijsko naobrazbo naj pošljejo svoje z dokazili o
usposobljenosti opremljene prošnje podpisane odboru
do 15. januarja 1911.

Odbor „Društva v pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega barja“ v Ljubljani.
Ljubljana, dne 15. decembra 1910.

Združeni čevljarji
V Ljubljani, Wolfova ulica št. 14.
Odklonjeni na mednarodni razstavi
v Dunaju l. 1909.
priporočajo svojo bogato zalogo obuval za
zimsko sezijo. Vse vrste moških, dam-
skih in otroških čevljev lastnega in tujega
izdelka. Gumij za pete, vrvice, zapenke,
čistila itd. vedno v največji izbiri.
Specialisti za prave
gorske in lovsko čevlje.
Izdeluje se po meri v lastni delav-
nici, sprejemajo se tudi popravila.
Postrežba točna, cene solidne. — Zunanja
naročila proti povzetju. Zahtevajte cenike.
1525

Zelo važno za vsakega trgovca in obrtnika.
Ker je sedaj zadnji čas za naročilo
reklamnih koledarjev za l. 1911
si dovoljujem jih ponuditi vsem cenj. trgovcem in obrtnikom
komad že
od 15 vinarjev naprej z blokom in tiskom.
Z velespoštovanjem se priporočam
Fr. Iglič, Ljubljana, Mestni trg 11
trgovina s papirjem in galanterijo na drobno in debelo.
Vzroci na razpolago. Največja izber.
Cene brez konkurence. 3913
:: Pri večjem naročilu velik popust ::

Zapravljiv je,
kdor svojim ljudem dopušča, da kurijo
z drugim premogom kot s šentjanskim.
Šentjanski premog
je namreč poleg tega, da ima izvrstno
gorljivost, tudi po 60 vin. pri 100 kg
cenejši, ko vsak drugi premog. Prodaja
se namreč **na drobno v hišo**
postavljen po 1 K 20 v 50 kg.
Razen prodajne pisarne
v Šelenburgovi ulici št. 7, I. nadstr. 4001
sprejemajo naročila sledeče trdke:
Ivan Babič, Dolenska c.; E. Kavčič, Prešernova ul.; Leskovic & Moden,
Jurčičev trg 1; I. Mencinger, Sv. Petra c.; B. Sevar, Sv. Jakoba trg;
F. Šubnik, Zaloška c.; Fr. Trdina, Stari trg; Ivana Tonich, Tržaška c.;
Uradniško gosp. dr., Kongresni trg. Naročila in denar za premog za
Šiško sprejema g. Ludvik Kotnik, trgovec v Sp. Šiški.